

DE MILITAIRE SPECTATOR

OFFICIEEL ORGAAN VAN HET

MAANDBLAD

MINISTERIE VAN OORLOG

EN VAN HET

KONINKLIJK NED. INDONESISCH LEGER

Directeur: J. MOORMAN, Reserve Luitenant-Kolonel b.d.
Hoofred.: M. R. H. CALMEYER, Luit.-Generaal v. d. Gen. Staf
Red.-Secr.: A. L. VAN DEN BERGE, Luit.-Kolonel v. d. Gen. Staf
Redacteuren: D. A. VAN HILTEN, Generaal-Majoor tit. b.d.
G. J. LE FEVRE DE MONTIGNY, Kol. v. d. Gen. Staf
J. J. DE WOLFF, Kolonel der Genie
B. KONING, Luitenant-Kolonel der Infanterie
W. DEN TOOM, Majoor-Waarnemer
R. C. SOETBROOD PICCARDT, Maj. v. d. Gen. Staf
K.N.I.L.
A. T. J. BOESTER, Hoofd Krijgsgeschiedkundige Sectie
van de Generale Staf van het K.N.I.L.

118de JAAR

Nr. 9

Sept. 1949

Nadruk
verboden

Abonnement f 3.- per kwartaal, Overzeese Gewesten en Buitenland f 15.- p. jaar. Losse ex. f 1.25

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS, Zwarteweg 1, Den Haag, Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

WIJZIGING REDACTIE

Tot de Redactie zijn toegetreden:

J. J. DE WOLFF, Kolonel der Genie, B. KONING, Luitenant-Kolonel der Infanterie
en W. DEN TOOM, Majoor-Waarnemer.

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog

Uit de Legerorders 478

Redactioneel gedeelte

Dient het accent bij de infanterieopleiding verlegd te worden?
door C. Westland, Kapitein der Infanterie K.N.I.L. 479

Het bataljon in de verdediging, door A. A. Paessens, Majoor der
Infanterie 486

Boekbespreking 493

Grepen uit de werkelijkheid. De strijd om het plateau van Mortain,
door B. Koning, Luitenant-Kolonel der Infanterie 494

Heden en toekomst van de lichte tank, door L. de Hartog, Kapitein
der Infanterie K.N.I.L. 504

De luchtlandingstroepen in de operatie „Market—Garden”, door
Th. de Winter, Majoor der Artillerie K.N.I.L. 512

Meningen van Anderen 523

DE MILITAIRE SPECTATOR

OFFICIEEL ORGAAN VAN HET

MAANDBLAD

MINISTERIE VAN OORLOG

EN VAN HET

KONINKLIJK NED. INDONESISCH LEGER

Directeur: J. MOORMAN, Reserve Luitenant-Kolonel b.d.
Hoofred.: M. R. H. CALMEYER, Luit.-Generaal v. d. Gen. Staf
Red.-Secr.: A. L. VAN DEN BERGE, Luit.-Kolonel v. d. Gen. Staf
Redacteuren: D. A. VAN HILTEN, Generaal-Majoor tit. b.d.
G. J. LE FEVRE DE MONTIGNY, Kol. v. d. Gen. Staf
J. J. DE WOLFF, Kolonel der Genie
B. KONING, Luitenant-Kolonel der Infanterie
W. DEN TOOM, Majoor-Waarnemer
R. C. SOETBROOD PICCARDT, Maj. v. d. Gen. Staf
K.N.I.L.
A. T. J. BOESTER, Hoofd Krijgsgeschiedkundige Sectie
van de Generale Staf van het K.N.I.L.

118de JAAR

Nr. 9

Sept. 1949

Nadruk
verboden

Abonnement f 3.- per kwartaal, Overzeese Gewesten en Buitenland f 15.- p. jaar. Losse ex. f 1.25

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS, Zwarteweg 1, Den Haag, Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

WIJZIGING REDACTIE

Tot de Redactie zijn toegetreden:

J. J. DE WOLFF, Kolonel der Genie, B. KONING, Luitenant-Kolonel der Infanterie
en W. DEN TOOM, Majoor-Waarnemer.

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog

Uit de Legerorders 478

Redactioneel gedeelte

Dient het accent bij de infanterieopleiding verlegd te worden?
door C. Westland, Kapitein der Infanterie K.N.I.L. 479

Het bataljon in de verdediging, door A. A. Paessens, Majoor der
Infanterie 486

Boekbespreking 493

Grepen uit de werkelijkheid. De strijd om het plateau van Mortain,
door B. Koning, Luitenant-Kolonel der Infanterie 494

Heden en toekomst van de lichte tank, door L. de Hartog, Kapitein
der Infanterie K.N.I.L. 504

De luchtlandingstroepen in de operatie „Market—Garden”, door
Th. de Winter, Majoor der Artillerie K.N.I.L. 512

Meningen van Anderen 523

OFFICIËLE MEDEDELINGEN

van het
Ministerie van Oorlog

UIT DE LEGERORDERS

No. 136 L-LM — Kleding en uitrusting.

A. Het is aan militairen, die verplicht zijn voor eigen rekening in de aanschaffing van kleding te voorzien, verboden gedragen kleding om te ruilen tegen nieuwe kleding uit de voorraden bij de onderdelen of uit andere voorraden.

B. Aan deze militairen mag onder geen voorwaarde kleding uit de voorraden bij de onderdelen in bruikleen worden verstrekt, met uitzondering van speciale kleding zoals werken motorkleding. Deze bepaling is niet van toepassing op de uitrustingsstukken, welke normaal door de fourier in bruikleen worden verstrekt, zoals webkoppel, helm, enz.

C. Aangezien is gebleken, dat het onder B genoemde euvel nog veelvuldig voorkomt, hoewel dit reeds eerder werd verboden, wordt bepaald:

1. De eventueel door bedoelde militairen ten onrechte in bruikleen verkregen kleding moet uiterlijk 1 Juli 1949 bij de fouriers, resp. de magazijnofficieren van de onderdelen der Legerluchtmacht, worden ingeleverd.

2. Wanneer na deze datum nog kleding, welke kennelijk ten onrechte in bruikleen werd ontvangen, in het bezit van deze militairen wordt aangetroffen, zullen de commandanten van de onderdelen de handelwijze van betrokkenen aan de krijgstuicht toetsen, terwijl bovendien de schade, toegebracht aan de rijkseigendommen, moet worden vergoed.

In voorkomende gevallen zal deze schade worden vastgesteld bij de Koninklijke Landmacht door de Toeziende Chef en bij de Legerluchtmacht door het Hoofd Materieel.

Nr. 144 L — Oprichting van onderdelen bestemd voor dienst in Indonesië.

Bij Ministeriële Beschikking van 24 Juni 1949, HK-GS, Sectie G 2, nr. 1004, zijn op 1 Juli 1949 opgericht:

de 43e Zelfstandige infanteriebrigade het 434e, 435e en 436e bataljon infanterie.

Nr. 149 L-LM — Dragen van nestels.

Aan L.O. 1948, nr. 382 (M.S. Febr.

1949, blz. 60), aangevuld bij L.O. 1949, nr. 42 (M.S. Mei 1949, blz. 252) is uitbreiding gegeven door de bepaling, dat ook tot het dragen van een nestel is gerechtigd de adjudant van de Staatssecretaris van Oorlog.

Nr. 152 L-LM — Militaire Lichamelijke Vaardigheidsproeven.

1. Ter kennis wordt gebracht, dat bij deze Militaire Lichamelijke Vaardigheidsproeven worden ingesteld.

2. Alle tot de lichte behorende militairen, aanvangende met de lichte 1949 II zullen, voor wat betreft de Koninklijke landmacht, na een opleiding van 20 weken de M.L.V.-proeven dienen af te leggen, de Legerluchtmacht na een opleiding van 13 weken.

3. Bij het voldoen aan de acht gestelde minimum eisen zal een nader vast te stellen onderscheidingsteken worden uitgereikt.

4. De Chef van de Generale Staf kan voor onderdelen van de Koninklijke landmacht, de Chef Luchtmachtstaf voor onderdelen van de Legerluchtmacht, wanneer geen zwemgelegenheid ter plaatse aanwezig is, de betrokken onderdelen ontheffing van het afleggen van de zwemproef verlenen. Bij het behalen van de minimum eisen van de overige proeven (zeven) zal aan de militairen van bedoelde onderdelen hetzelfde onderscheidingsteken worden uitgereikt, waarbij tot uitdrukking zal worden gebracht, dat aan de zwemproef niet is voldaan.

5. De wijze van uitvoering en de te stellen minimum eisen zullen nader door de zorg van de Chef van de Generale Staf, voor wat betreft de Koninklijke landmacht, en door de Chef Luchtmachtstaf, voor wat betreft de Legerluchtmacht, aan de onderdelen worden bekend gemaakt.

Nr. 155 L-LM — Verboden geschriften.

Bij Ministeriële Beschikking van 19 Juli 1949, nr. 53 werd bepaald, dat de lijst „Verboden Geschriften” (L.O. 1946, nr. 351) is aangevuld met het blad „Eén”, hetwelk maandelijks door het A.N.J.V. wordt uitgegeven.

DIENT HET ACCENT BIJ DE INFANTERIE-OPLEIDING VERLEGD TE WORDEN?

door C. WESTLAND, Kapitein der Infanterie K.N.I.L.

„De aandacht zij er op gevestigd dat dit artikel steunt op ervaringen uit, en dan ook bestemd is voor de „moderne” oorlog, de oorlog tussen twee gelijkwaardige tegenstanders. Nochtans heeft bestudering hiervan evenzeer haar waarde voor het optreden der troepen in Indonesië, aangezien bepaalde beginselen, ook daar haar waarde behouden.”

In het Juni nummer 1948 van het Amerikaanse „Infantry Journal” zet Col. Branner P. Purdue in een artikel, getiteld „Survival lies forward” uiteen, hoe het gevaar bestaat bij de hedendaagse Infanterieopleiding een belangrijke fase over het hoofd te zien; aan de hand van talrijke praktische ervaringen van hem en anderen toont hij aan, dat het accent bij de opleiding verlegd dient te worden, wil men komen tot een opleidingsstelsel, dat zo goed mogelijk voorbereid op datgene, wat de soldaat op het gevechtsveld kan en moet verwachten.

Het is vooral aan de hand van dit artikel, dat ik hoop te kunnen aantonen, dat ook hier te lande bij het tot op heden gevolgde opleidingsstelsel een belangrijk element niet voldoende aandacht krijgt; dat ook bij ons het gevaar bestaat, dat de soldaten, na afloop hunner opleiding slechts zeer gedeeltelijk op de hen wachtende taak zullen zijn voorbereid.

De conclusies, waartoe Col. Purdue komt, mogen wat gewaagd schijnen, zeker voor het moderne oorlogstoneel, na een verzoek, dat ik dienaangaande tot de redactie van „Infantry Journal” richtte, bleek mij evenwel, dat vrijwel alle vooraanstaande legeraanvoerders uit de laatste Wereldoorlog zich ten volle bij het betoogde aansluiten, hetgeen mij een des te klemmender reden lijkt ook hier te lande enige aandacht aan zijn zienswijze te besteden.

Bij zijn betoog gaat Col. Purdue uit van de stelregel, dat **vuuroverwicht een essentiële voorwaarde is voor het doen slagen van een aanval**. Op welke wijze een aanval ook moge worden uitgevoerd, ze zal slechts tot het beoogde doel voeren, indien het benodigde vuuroverwicht is verzekerd. Dit als kern voor elke aanval ziende, deelt hij dan ook de Infanterieaanvallen in in twee soorten, afhankelijk van de wijze waarop dit vuuroverwicht verkregen wordt, t.w.:

1. De aanval, waarbij het vuuroverwicht dient te worden verkregen door de organiek ingedeelde vuurwapens, waarbij dus het aanvallende onderdeel dit geheel op eigen kracht moet doen en

2. De aanval, waarbij het vuuroverwicht verkregen wordt van een nauwkeurig voorbereide vuurbasis uit door alle beschikbare vuurwapens.

„Met het optreden in Indonesië voor ogen wordt hier te lande thans vrijwel uitsluitend aandacht aan de onder ad 1 genoemde aanval

besteed, de aanval dus waarbij de infanterist voorwaarts gaat, geheel met steun van de organiek ingedeelde vuurwapens, volledig aangewezen op eigen vuur en beweging en het is hiervoor dat de befaamde stelregel „dekken-kruipen-waarnemen-vizier-vuren” ontworpen en als kernspreuk voor de infanterist beschouwd werd en wordt.

Als eerste reactie bij het onder vuur komen, wordt de man hier geleerd dekking te zoeken; weliswaar is hij gerechtigd zelfstandig het vuur op de vijand te openen, doch eerst nadat hij, via zijn dekking, een goede vuuropstelling gevonden heeft. In het vervolg zullen we zien, dat Col. Purdue, hoewel hij de waarde van deze opleiding volledig erkent, ook hierbij het accent gelegd wil zien op het onmiddellijk, zonder de minste aarzeling uitgebrachte vuur, hierbij dus de dekking opofferend aan de vuurpositie.

Bovendien zal, daar de bovenomschreven opleidingswijze de enige tot nu toe gevolgde is, de infanterist, indien hij deel neemt aan een aanval als onder ad. 2 bedoeld, automatisch dekking zoeken wanneer hij onder vuur komt. En hier is het juist van het grootste belang, dat hij onmiddellijk, zonder aarzelen, snel voorwaarts gaat en deze voorwaartse beweging handhaaft. tot elke prijs voorkomend dat hij in een bepaald terreingedeelte „pinned down” wordt, wat hem uiteindelijk op een groter verliespercentage komt te staan en het succes van de aanval zeer twijfelachtig maakt.

Teneinde bovenstaande toe te lichten, noemt Col. Purdue een aantal voorbeelden en uitspraken uit de 2de Wereldoorlog, waarvan ik de volgende moge herhalen:

Bij een beoordeling van de Brigadier General Theodore Roosevelt, zegt Gen. Bradley, de reacties besprekende van soldaten, die op het Normandische front voor het eerst onder vuur kwamen o.a.: „Some did the suicidal thing, they tried to dig in” en in een officieel rapport van het Eerste Am. Leger lezen we het volgende: „The outstanding impression gained from review of battle experiences is the importance of aggressive action and continuous energetic forward movement in order to gain ground and reduce casualties. By way of emphasis the following comments by officers and enlisted men of parachute units which achieved marked success in the fighting in Normandy are quoted:

a. We have learned to keep moving forward. If there is anything the German hates, it is close fighting. If he pins you down with sniper or machine gun fire he will zero in on you with mortar and 88.

b. Move forward aggressively. The German is a poor marksman under the best conditions. In the face of heavy fires and an aggressive enemy his fire becomes highly ineffective.

c. Keep moving if you want to live.

Col. S. L. A. Marshall, Chief Historian European Theater of Operations, zegt in een artikel, waarin hij de luchtlandingsoperaties bij Best gedurende de Septemberdagen van 1944 beschrijft: „Those who kept going usually managed to survive. The few who tried to hold back were killed.”

Tenslotte moge ik nog vermelden een uitspraak uit „Tank Infantry Coordination in the Armored Division”, waar staat: „The number of casualties our forces will receive in the attack varies in an inverse ratio with the speed with which we close with the enemy”.

Als we ons naast deze uitspraken weer een ogenblik bezig houden

met ons opleidingsvoorschrift en hoe daarin een uit te voeren aanval beschreven wordt, dan zien we hoe, zodra de troep onder vuur komt, alles in dekking gaat, vervolgens een vuur-opstelling zoekt en zo mogelijk (wanneer zich doelen voordoen) het vuur beantwoordt; de cdt. tracht een overzicht van de situatie te krijgen, wijst een gedeelte aan voor het afgeven van „onderdrukkingsvuur”, onder dekking waarvan de overigen de aanval bv. door middel van flankering kunnen inzetten. Volgens dit vaste recept verlopen al onze aanvallen, of ze nu door een peloton uitgevoerd worden of door een grotere eenheid. En ook Col. Purdue ziet wel degelijk het grote belang van deze werkwijze in; ook hij realiseert zich ten volle, dat in vele gevallen het peloton, de compagnie, met eigen middelen zal moeten trachten een vijandelijke weerstand op te ruimen, zodat wel degelijk de infanterist moet leren, hoe met zijn organieke wapenen de aanval te voeren, maar één van de eerste stappen naar het „gepinned” worden in een bepaald terreingedeelte, één van de belangrijkste oorzaken van het vastlopen van een aanval bereiden we reeds voor, zodra we de soldaten leren te dekken, als ze onder vuur komen.

We lopen het gevaar automatisch te veel aandacht te gaan schenken aan de dekking door het stereotiepe „dekken-kruipen-waarnemen-vizier-vuren”, dat het Evangelie geworden is voor de Infanterist. Door de methodisch opgezette aanval, die reeds als drill geleerd wordt, is het gevaar groot, dat juist door de methode hieraan en aan de dekking zoeken (waarmee immers iedere aanval begint) een te grote plaats wordt ingeruimd, dat de aandacht afgeleid wordt van het vuur.

En het is daarom, dat Col. Purdue zegt: „Wij moeten tegen de troep niet spreken over dekking zoeken, ten hoogste kunnen we zeggen een vuurpositie te kiezen”, want het gaat erom, dat men **vuurposities kiest met de best verkrijgbare dekking; het onmiddellijk en met alle beschikbare vuurwapenen beantwoorden, wanneer men onder vuur komt, is nl. één van de beste middelen om een snelle overwinning te boeken.**

En het is het hierdoor te verkrijgen vuur-overwicht, dat, ook en vooral bij het zo spoedig mogelijk hervatten van de voorwaartse beweging, tot elke prijs behouden moet blijven. Ook bij deze aanvalswijze dient de tijd welke verloopt vóór de voorwaartse beweging in welke vorm dan ook wordt hervat, tot een minimum teruggebracht te worden (kan dus afhankelijk van de aard van de tegenstand, tot nul worden gereduceerd).

Uit een hierna te noemen ervaring uit de laatste wereldoorlog blijkt dat het veelal niet mogelijk is het bedoelde vuur uit te brengen op als zodanig onderkende vijandelijke doelen (een eis, die in vele onzer voorschriften wordt gesteld), doch dat volstaan dient te worden met vuren op plaatsen, waar de vijand zich mogelijk ophoudt (huizenblokken, bosranden e.d.).

Behalve dat we er van af moeten stappen te veel waarde te hechten aan de dekking als zodanig, ziet Col. Purdue nog een grote tekortkoming in het feit, dat nooit of zelden oefeningen worden gehouden, waarbij aangevallen dient te worden met steun van zware wapens, maar dat de opleiding beperkt blijft tot „vuur en beweging” der kleine eenheden.

Op welke wijze zal nu aan de beschreven tekortkomingen een effectief einde kunnen worden gemaakt?

I. In de eerste plaats vestigt Col. Purdue er de aandacht op, dat de Infanterist dusdanig vaak gedwongen zal zijn „zijn eigen peultjes te doppen”, dat hij het een noodzakelijke voorwaarde vindt de opleiding te doen beginnen, zoals dit al jaren gebeurt, dus met de oefening in vuur en beweging. Maar hij wil hierbij een belangrijke verandering zien aangebracht en wel:

We zullen de geest van de Infanterist ervan moeten doordringen, dat het er voor hem om gaat te schieten en door te gaan met schieten op alles van de vijand, wat hij ontdekt en dit zonder hiervoor op orders te wachten.

Dit schieten is niet alleen noodzakelijk om de vijand buiten gevecht te stellen, maar evenzeer om de man te helpen over zijn „battle fear” heen te komen.

Uit de aard is hiervoor een noodzakelijke voorwaarde dat de man bij zijn opleiding de beschikking krijgt over een ruime hoeveelheid munitie, opdat hij kan leren zijn vuurwapenen op snelle en juiste wijze te gebruiken. Hoewel een zeer goede discipline in het betrokken onderdeel een noodzakelijke voorwaarde is, is het nl. niet voldoende te denken, dat een goed getraind onderdeel schieten zal als zijn commandant het opdraagt te schieten, want een bekende ervaring is, dat een man, die beschoten wordt, niet als eerste reactie terugschiet, maar de meerderheid zal slechts dan veel en snel terugschieten, als zij dit dusdanig grondig geleerd heeft, en deze handeling dus vrijwel een automatische reactie geworden is.

II. Nadat de Infanterist op deze wijze geleerd heeft hoe hij een snel, juist en dus efficient gebruik kan maken van zijn eigen vuurwapen, dienen we hem te leren hoe een aanval in zijn werk gaat, waarbij hij gesteund wordt door alle beschikbare vuurwapenen van een voorbereide vuurbasis uit. Hierbij zal de manoeuvre als zodanig voor het betreffende onderdeel vrijwel geen rol spelen, want, hoewel natuurlijk ook hierbij in de grotere verbanden wel degelijk een doeltreffende beweging zal worden uitgevoerd, is voor het betrokken onderdeel de praktijk, dat de aanval frontaal zal dienen te worden uitgevoerd.

En het is vooral hierbij dat de Infanterist geleerd moet worden, dat zijn enige kans op succes ligt in een snelle voorwaartse beweging, dat hoe sneller hij voorwaarts gaat, hoe geringer de verliezen zullen zijn. Daarbij zal hij ervan doordrongen moeten zijn, dat het ondersteunende vuur niet in staat is alle vijandelijke vuurorganen buiten gevecht te stellen en dat, naarmate hij voorwaarts gaat, het vijandelijk vuur, dat hij moet verwachten, steeds in hevigheid zal toenemen. Maar hem moet tevens verteld worden, dat hij, door dekking te zoeken en kruipende zich een weg te banen, wel een tijdelijke veiligheid bereikt, doch dat deze op de duur niet effectief is. Hij dient snel voorwaarts te gaan, door gebieden heen, die onder de verdragende vijandelijke Inf. wapens liggen, in de overtuiging dat het met zijn middelen niet mogelijk is deze op te ruimen. Komt hij eenmaal onder het vuur der lichtere vijandelijke vuurwapens, dan dient hij, zonder enige onderbreking, dit aan te grijpen met eigen middelen, dit op korte afstand met een overwicht aan vuur te lijf te gaan, teneinde te voorkomen, dat door de geringste aarzeling dit plaatselijke vuuroverwicht verloren zal gaan.

Een zeer belangrijk element hierbij is nu het onderlinge „team-work”. We moeten de afzonderlijke groepen doordringen van de nood-

zakelijkheid elkaar hierbij wederkerig te steunen; vuur uit te brengen ten behoeve van nevensgroepen als ze zelf tijdelijk niet onder vuur genomen worden; van het grootste belang hierbij is het aankweken van een „allen voor één en één voor allen” geest.

Bovendien dient de menschen te worden geleerd, dat het **aanvalsdoel is het verste punt in de vijandelijke stelling** en niet het dichtstbij gelegen.

Het succes is volledig afhankelijk van een plotselinge, goed voorbereide en zonder aarzeling uitgevoerde „shock action”. De minste aarzeling zal de vijand de gelegenheid geven zijn moreel te herstellen, zal de bedieningen van de vijandelijke vuurwapens gelegenheid geven hun vuur weer uit te brengen.

Het spreekt vanzelf dat om op dergelijke wijze een aanval uit te voeren, van de aanvoerders geëist moet worden dat zij volkomen op de hoogte zijn van de wijze waarop op de meest efficiënte wijze gebruik kan worden gemaakt van de verschillende ter beschikking staande wapens; iedere cdt. zal in staat moeten zijn te bepalen, welk doel op deze wijze door de infanterist kan worden aangevallen, teneinde te voorkomen, dat een onderdeel tegen een weerstand opgejaagd wordt, waarvan reeds bij voorbaat vastgesteld kon worden, dat ze het nooit zal kunnen veroveren; hij zal een juist gebruik moeten kunnen maken van de beweging, teneinde te vermijden, dat de aanval komt van de zijde waarvan de vijand dit wenst.

Maar de infanterist kan alleen geleerd worden zonder aarzeling aan te vallen, wanneer we hem herhaaldelijk aanvallen met steun van zware wapens hebben laten beoefenen, zoals hij deze in werkelijkheid ook zal moeten uitvoeren. Het is beslist onvoldoende hem dit enkele malen bij wijze van demonstratie te laten zien, maar hij moet dit veelvuldig gedurende zijn opleidingstijd zelf hebben ervaren.

Door de twee manieren van aanvallen te onderwijzen, door verschil te maken tussen de aanval van „vuur en beweging” der kleine eenheden en die der snelle, overmachtige voorwaartse beweging, zullen we de infanterist kunnen leren hoe hij kan voorkomen „vastgepinned” te worden in het terrein. Slechts op deze wijze zullen we voor de toekomst kunnen voorkomen, dat een aanval nodeloos vastloopt en vooral, dat het aantal verliezen groter wordt dan nodig is en dit is de reden waarom Col. Purdue zijn artikel genoemd heeft: „Survival lies forward”.

Zeer vermoedelijk zal, ook door degenen die de wenselijkheid van een dergelijke „accentverlegging” bij de opleiding wel degelijk onderkennen, het bezwaar worden geopperd, dat een dergelijke opleiding voeren moet tot een ontoelaatbare **munitieverspilling**. Immers reeds gedurende jaren is het grote gevaar, waarvoor immer gewaarschuwd wordt, dat der munitieverspilling. Ik meen evenwel te moeten constateren, dat het gevaar hiervoor sterk overdreven wordt en vraag me zelfs af, of de vrees hiervoor wel steunt op een reële oorlogservaring, of dat deze ingegeven wordt door een „manoeuvre-ervaring”, waarbij de omstandigheden zo hemelsbreed verschillen van die op het gevechtsveld.

In de allereerste plaats hangt natuurlijk veel af van de geoefendheid en discipline van het betrokken onderdeel. Zijn deze goed, dan zullen de manschappen wel degelijk hun munitie sparen als hun verteld wordt, dat de omstandigheden hiertoe nopen; dan zullen ze wel degelijk de geheimhouding helpen bewaren door niet te schieten, wanneer hun

duidelijk wordt gemaakt, dat in een bepaalde situatie voorwaarts gaan zonder schieten vereist wordt.

Maar de hoofdreden, waarom ik meen aan de waarde van het gevaar voor munitieverspilling te moeten twifelen, is wel gelegen in datgene wat Col. S. L. A. Marshall zegt in zijn: „Men against Fire”.

Tijdens de laatste Wereldoorlog nl. heeft hij in de Pacific en op het Europese oorlogstoneel in totaal ruim 400 compagnieën geïnterviewd na afloop van een actie tegen de vijand en hij komt hierbij tot de merkwaardige conclusie, dat **ten hoogste 20% der aan een actie deelnemende troepen ook werkelijk van zijn vuurwapenen gebruik maakt**. De rest neemt wel aan de actie deel, is door zijn aanwezigheid wel degelijk een potentiële factor, maar het is slechts een klein gedeelte der aanvallende infanteristen, dat in feite de aanval draagt en het vereiste vuuroverwicht tot stand brengt. Aangezien bleek, dat de Cn. der aanvallende onderdelen zelf niet de minste idee hadden van deze verhouding (de meesten gingen van de veronderstelling uit dat allen aan het vuurgevecht deelnamen) en daar het uiteraard niet goed mogelijk was tijdens het gevecht nauwkeurig toe te zien op het aantal „schutters”, beperkte Col. Marshall zich er toe direct na afloop van een actie de mannen stuk voor stuk te doen afvragen wie er van zijn vuurwapens gebruik gemaakt had. Hierbij rekende hij als positief iedereen, die maar iets gedaan had, al was het maar het werpen van een handgranaat of het afgeven van een schot in de richting van de vijand; bovendien werd aangenomen, dat het percentage onder de gesneuvelden hetzelfde zou zijn als onder de overlevenden.

Daar de manschappen reeds spoedig in de gaten hadden dat het niet bepaald een slechte aantekening was als ze geschoten hadden, zal dus de uitslag zeker niet ongunstiger geweest zijn dan de werkelijkheid; het grootste percentage schutters vond men onder de bedieningen der zwaardere inf wapens: mitrs., bazooka's, mortieren e.d., terwijl het bovendien opviel, dat het **steeds bepaalde mensen** waren uit een Peloton of Compagnie, die **vrijwillig het vuurgevecht aangingen**, mensen waar hij speciaal de aandacht op vestigt als zijnde de dragers van de aanval en de mannen waar omheen een verstandig C zijn mensen groepeerd.

Het percentage van 20 (voor een enkel zeer goed geoefend Parachutistenonderdeel vond Col. Marshall 35 %) bleek weinig te variëren met de gesteldheid van het terrein of de meer of mindere gevechtservaring van de onderdelen. Wel kon het enigszins worden opgevoerd, indien de Cn bekend waren met het verschijnsel en de onderen dus voortdurend op de opvoering van het aantal schutters bedacht waren.

Het valt helaas buiten het bestek van dit opstel u een overzicht te geven van de diverse (meest psychologische) redenen die hij voor het geconstateerde geeft en de wijze, waarop hij meent deze te kunnen opheffen; ik moge volstaan met u enige praktische uitkomsten te geven.

1. Gedurende de gevechten op het eiland Makin, één eiland van de Gilbert Groep, in November 1943, was een Bataljon van het 165e Regiment, in de derde nacht na de landing, over het gehele front in hevig contact met de vijand. Deze deed gedurende de gehele nacht verwoede aanvallen met zijn infanterie, ten gevolge waarvan onder meer hevige gevechten op korte afstand ontstonden. De helft der Am. mitrs was buiten gevecht gesteld en ongeveer de helft van de bezetting

der voorste opstellingen was gedood of gewond; iedere opstelling was omringd met doden en gewonden.

Toen 's ochtends bleek, dat de stellingen behouden gebleven waren, begon het onderzoek om vast te stellen hoeveel mannen gevochten hadden met hun vuurwapen. Na een moeizaam onderzoek, rekening houdend met een overeenkomstig percentage onder de gesneuvelden, kwam men tot de conclusie, dat **slechts 38 mannen** op de vijand gevuurd hadden, merendeels bedieningen van zware wapens. Het bleek, dat deze mensen dan ook gebruik gemaakt hadden van alles wat hun ten dienste stond, elk wapen grijpend dat onder hun bereik kwam, wanneer hun eigen wapen moest uitvallen.

2. Tijdens de landing op het Omaha front in Normandië op 6 Juni 1944 waren in het totaal 5 Cien. die tactisch effectief konden zijn gedurende de eerste phase. **Van deze Cien. vuurde ongeveer 20 %** gedurende de afstand die afgelegd moest worden van het strand tot de eerste rij dorpen; in totaal waren het ongeveer 450 manschappen, die voor dit frontgedeelte in de eerste en beslissende phase voor het benodigde vuuroverwicht zorgden. Deze feiten werden vastgelegd na een systematisch onderzoek bij alle overlevenden. En dat slechts in enkele gevallen gevuurd kan worden op werkelijke doelen (zie mijn opmerking in het begin van dit opstel), bleek wel na een onderzoek bij de cie., die het verst had weten door te dringen, welke cie. rapporteerde 5 levende Duitsers te hebben gezien tijdens het voorwaarts gaan (waarbij zware verliezen geleden waren).

Het bovenstaande moge hebben aangetoond, dat het gevaar voor munitieverspilling, wanneer de soldaten geleerd hebben op de bovenomschreven wijze van hun vuurwapens gebruik te maken, niet zo heel groot is; eerder is het een methode de effectieve vuurkracht van een onderdeel op te voeren en ik hoop dan ook dat het argument der munitieverspilling, geen beletsel zal behoeven te zijn om de vraag, die ik als motto voor dit opstel gebruikte, bevestigend te beantwoorden.

Hoewel bij het optreden der Troepen in Indonesië volgens dezelfde principes zal kunnen worden gewerkt, zal bv. het element „snelheid” hier in vele gevallen een nog groter rol spelen dan dat van het vuuroverwicht.

Eensdeels omdat de zeer moeilijke munitie aanvulling voor de vele, in het zeer moeilijk begaanbare terrein, verspreide kleine onderdelen hiertoe dwingt, anderdeels omdat het vuuroverwicht de tegenstand in aanmerking genomen, betrekkelijk snel zal kunnen worden verkregen.

Ik zou dan ook het optreder hier willen vergelijken met dat wat Col. Purdue beschrijft als de aanval met steun van zware wapens; de voorafgaande vuursteun zou dan als reeds ontvangen kunnen worden gedacht, terwijl het doel dient te worden bezet door een snelle, zonder aarzeling ingezette aanval, zo nodig voorafgegaan door mortiervuur. In de meeste gevallen zal een dergelijke, onmiddellijk ingezette aanval nl., meer succes opleveren dan een, volgens het vaste recept ingezette actie, die tijd kost en dus meestal te laat komt. Het vuuroverwicht dient dus nu op de onder ad. II beschreven wijze te worden verkregen, waarbij onder deze speciale omstandigheden de kwestie van „Vuurdiscipline” een grote rol speelt, aangezien het de taak der Cn is te zorgen dat het vuur afgegeven wordt zolang het nodig is, want het is een bekend feit, dat iedereen juist dan de neiging heeft veel te gaan schieten als de vijand zwak of vluchtende is, en dat juist dan dat het gevaar voor munitieverspilling opduikt.

HET BATALJON IN DE VERDEDIGING

door A. A. PAESSENS, *Majoor der Infanterie.*

1. Inleiding.

Bij vele lezers van de Spectator is de wens naar voren gekomen om nu en dan eens iets te kunnen lezen over praktijk voorbeelden van verschillende gevechtshandelingen. Het is uit de aard der zaak ondoenlijk om daarbij voorbeelden te nemen uit omgevingen waarmede de lezer vertrouwd is. Het is meer de bedoeling om te laten zien, hoe in de praktijk de grondbeginselen van aanval, verdediging en andere gevechtsvormen werden toegepast, of met voeten werden getreden en wat daarvan de gevolgen waren. Terloops zal daarbij aandacht worden besteed aan een meer stelselmatige behandeling dezer grondbeginselen.

Hoofdzaak blijft om een indruk te geven van het gevechtsveld en wat zich daarop in de praktijk afspeelde.

Voor het tactisch-applicationisch gedeelte zij verwezen naar de artikelen, welke door de Luitenant-Kolonel van de Gen. Staf J. H. Couzy, Leraar aan de Hogere Krijgsschool reeds in dit orgaan zijn verschenen.

2. Het optreden van een bataljon in de verdediging.

Benodigd: Kaartblad 18 S.W. Oirschot Schaal 1 : 25.000.

Algemeen beeld van de Oorlogstoestand.

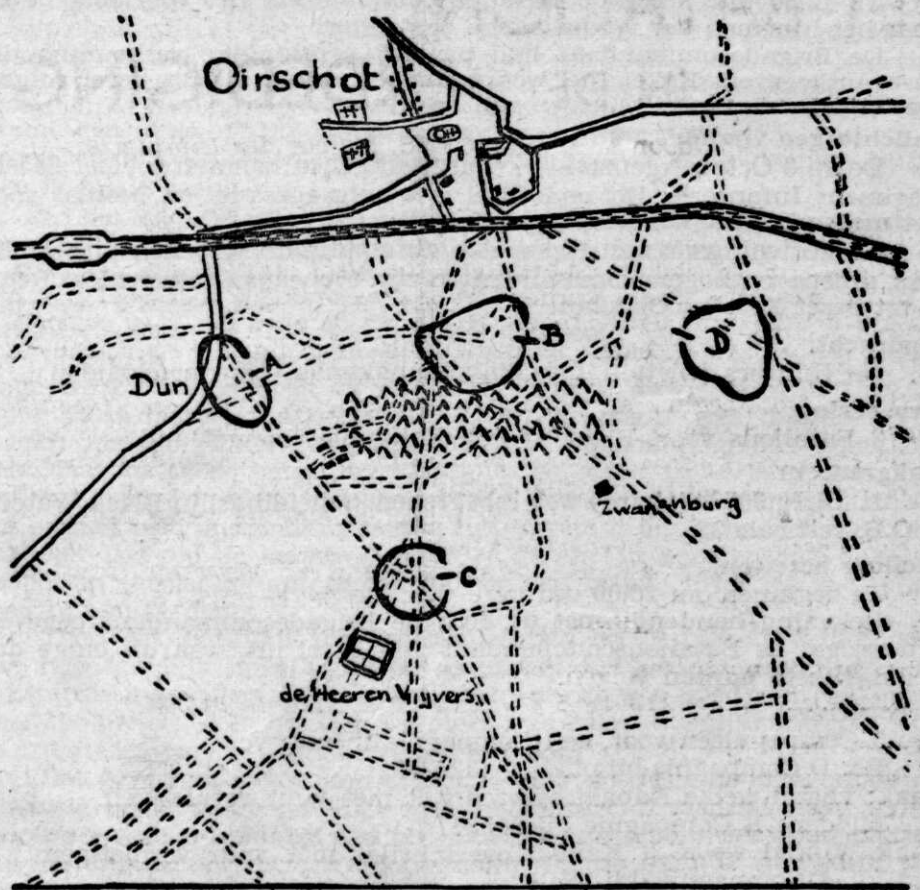
Begin October 1944 hadden de geallieerde troepen ZON, in de corridor naar Arnhem in handen en controleerden met zwakke strijdkrachten het gebied Zuid van het Wilhelmina Kanaal en de Bestsche Heide 372241 in W richting. Het vliegveld Eindhoven was sedert enige dagen door de Engelse Luchtmacht in gebruik genomen en voor de verdediging ter plaatse was slechts een compagnie Luchtvaarttroepen aanwezig.

Best en Oirschot waren in Duitse handen. In de avonduren en vroege nacht van 8 October drong een Duitse compagnie door tot op het vliegveld Eindhoven en vernielde ter plaatse aanzienlijke hoeveelheden bezine en vliegtuigonderdelen en onder het vliegend personeel vielen verscheidene slachtoffers.

Duitse krijgsgevangenen verklaarden, dat de Compagnie nabij Oirschot het Wilhelminakanaal was overgetrokken, vandaar langs de Eindhovense Dijk in Z W richting was opgerukt en bij 372226 opnieuw het Kanaal had overschreden om het vliegveld 375235, van het Zuiden uit aan te vallen.

De verdediging had al haar aandacht gewijd aan de richting Best en daardoor lag de Zuidkant van het vliegveld open. Er was een grove inbreuk gemaakt op het beginsel, dat de verdediging naar alle kanten paraat moet zijn.

Commandant 12e Legercorps in wiens operatiegebied dit gebeurde,

besloot om deze raids te stoppen en beval een steviger verdediging van de lijn van het Wilhelminakanaal.

In de ochtend van de 10e October te 10.00 uur kreeg de Commandant van een Bataljon (Black-Watch), hetwelk tot de bekende „Highland Division” behoorde, een waarschuwingsbevel om des avonds een verdedigende opstelling in te nemen langs het Wilhelmina Kanaal Zuid van Oirschot.

Het bataljon bevond zich toen in rust nabij Turnhout. De Bataljonscommandant ontbood zijn ondercommandanten om hen op de hoogte te brengen met het waarschuwingsbevel, droeg zijn Commando tijdelijk over aan zijn waarnemend Bataljonscommandant en ging met zijn verkenningsgroep op stap om het terrein te verkennen en om de Brigadecommandant te ontmoeten om 12.00 uur nabij de dijk 327225.

Teneinde tijdens zijn verkenning beveiligd te zijn had de Bataljonscommandant 1 groep carriers en een groep Infanterie meegenomen om hem te beschermen. Het was immers niet uitgesloten, dat Duitse patrouilles Zuid van het Wilhelminakanaal optraden.

Te 12.30 uur kreeg de Bataljonscommandant het voorlopig bevel, voor het innemen der verdedigende opstelling.

De Brigadecommandant had na zijn persoonlijke verkenning dit bevel uitgegeven. Enkele der voornaamste punten uit dit bevel volgen om de lezer een beeld te geven van de situatie.

Inlichtingen vijand:

De op 8 October gemaakte krijgsgevangenen behoren tot het 685ste Regiment Infanterie. Dit onderdeel is weinig agressief en bestaat voor het merendeel uit Wit Russen en Polen.

De bedieningsmanschappen der automatische wapenen zijn Duitsers, groeps- en hogere commandanten zijn eveneens Duitsers. Het Regiment bezet Best en Oirschot.

Opdracht.

De Duitsers beletten het Wilhelminakanaal te overschrijden.

Groepering:

3 Bataljons voor, Black Watch links, niet aangeleund.

Vakgrenzen:

1i. DUN, 307247, harde weg inbegrepen. Scheidingslijn Black Watch: K.O.B. verticale 33.

Stelling bezetten:

Te beginnen om 20.00 uur.

Rekening houdende met de door de Brigadecommandant gegeven orders, gaf de Bataljonscommandant zijn bevel uit, waaruit enige der belangrijkste punten volgen.

Groepering:

3 Compagnieën voor, een Compagnie in reserve

Re: D Compagnie bij pt. 16.0 (324249)

Taak: vijand welke Kanaal overschrijdt met vuur vernietigen.

Midden: B Compagnie bij 315247

Taak: Vijand welke 't Kanaal overschrijdt met vuur vernietigen

Li: A Compagnie, bij DUN

Taak: Vijand welke 't Kanaal overschrijdt met vuur vernietigen

Res: C Compagnie, bij vijfver 313242

Taak: Tegenaanval voorbereiden op Opstellingen B en D Compagnie.

MrM.v.8 Opstelling 237315 Vuren voorbereiden op de kanaaloever.

6 tp. 1 Groep B Compagnie, Taak: Tank terrein richting DUN onder vuur te nemen.

1 Groep C Compagnie, Taak: Tank terrein richting DUN onder vuur nemen.

1 Groep A Compagnie, Taak: tank terrein Oost van Opstelling onder vuur nemen.

Carriers:

Opstelling nabij C Compagnie.

Taak: vuursteun verlenen aan tegenaanval der C Compagnie. Komen voor uitvoering dezer taak onder Commando C Compagnie.

In bovenstaand uittreksel uit het door de Bataljonscommandant gegeven bevel zijn alleen de hoofdtaken der onderdelen aangegeven.

Na de uitgifte van het bevel door de Bataljonscommandant gingen de Compagnies-Commandanten verder met hun terreinverkenning om

daarna op hun beurt de nodige orders uit te geven aan hun Pelotons Commandanten. Bij deze verkenning bewoog zich de Commandant B Compagnie wat al te vrijelijk in het terrein en vier Duitse mortieren brachten enkele snelconcentraties op de omgeving der Isr. Begraafplaats. De Duitsers hadden kennelijk voldoende uitkijkposten langs de Noordelijke Kanaal oever en deze waren op hun qui vive toen de verkenningen langs de Zuidelijke Kanaaloever begonnen.

Toen de C.Cn dit terrein verkenden en analyseerden kwamen zij tot het volgende beeld:

In het dorp Oirschot een vrij aaneengesloten bebouwing, met huizen tot tegen de Kanaaldijk. Bijna al deze huizen vormden geschikte waarnemingsposten. Langs de Noordelijke Kanaaloever lag een dijk van ongeveer 2 meter hoogte. Het Kanaal zelf was onoverschrijdbaar voor Infanterie zonder behulp van overzetmiddelen.

Langs de Zuidelijke oever was het terrein over een strook van ongeveer 250 meter open en vlak en volledig in te zien van de Noordelijke Kanaaloever. Enige opstelling van betekenis was daardoor volslagen onmogelijk. De Commandanten der voorcompagnieën bepaalden zich daarom bij de keuze der steunpunten, zulks in verband met hun opdracht, tot het meer bedekte terrein. Toen alle ondercommandanten tot en met pelotonscommandanten het terrein grondig hadden verkend, was het tijd om de laatste bevelen te geven ten aanzien van aan- en afvoer en verpleging en om daarna nog een laatste inspectie te houden over hun onderdeel.

Toen het Bataljon zijn legeringsgebied bij Turnhout verliet, was het nog tamelijk licht maar bij aankomst Zuid van Oirschot was de duisternis ingevallen. In de maanlichte nacht was goed zicht tot ongeveer 100 meter. Geen der Compagnieën had enige moeilijkheden om zich te oriënteren en zijn opstelling in te nemen.

Het gevechtsschelon had echter minder gunstige ervaringen. In de landweg bij 's Heeren Vijvers, reden de carriers van het carrierpeloton vast. De landweg was ter plaatse slecht en in het donker bleek dat de chauffeurs niet in staat waren om de slechte en gevaarlijke plaatsen te vermijden.

Het carrierspeloton en de stukken 6 tp. ondervonden daarvan zoveel vertraging, dat ze pas tegen het aanbreken van de ochtend hun opstelingsplaats konden innemen.

Te 23.00 uur ging de Bataljonscommandant zijn Compagnieën bezoeken, om zich persoonlijk te overtuigen van de stand van zaken ten aanzien van het ingraven en om met de Compagnies-Commandanten nog enige punten te bespreken, ten aanzien van de coördinatie van het vuurplan.

Commandant A Compagnie had ongehinderd zijn opstelling ingenomen en van enige vijandelijke activiteit was niets te merken.

De A Compagnie had ter beveiliging van zijn opstelling een groep geplaatst bij 307250, langs de verharde weg. Deze groep kon echter van haar opstellingsplaats geen inzicht krijgen in wat zich langs de kanaaloever afspeelde. De sterke Zuidelijke wind maakte het verder onmogelijk om iets te horen van wat zich aan 's vijands zijde van het kanaal kon afspelen. B Compagnie had evenmin last gehad van vijandelijke inmenging. Deze Compagnie had ter beveiliging een groep vooruit

geschoven naar 314250, langs de landweg nabij de D i j k.

Ook deze groep had geen inzicht in de directe omgeving der Kanaal-oever. De Compagnie had 2 groepen naar voren geschoven op de punten 321253 en 32453. Tijdens het innemen der opstellingen hadden beide vuur ontvangen van een vijandelijke li. Mitrailleur bij 322254. Even na dit mitrailleurvuur vielen enkele schoten van Mr.v.8 rond de Compagniescommandopost bij pt. 16.0. Even na middernacht meldden de Compagnieën, dat ze waren ingegraven en een vijandelijke aanval dus met meer gerustheid kon worden afgewacht. De telefonische verbinding met de Compagnieën werd even later tot stand gebracht en deze konden nu beginnen met het uitzetten van enkele valstrikmijnen en tripflares over de landwegen, welke in N.Z. richting door de steunpunten liepen.

De nacht beloofde verder rustig te blijven, tot omstreeks 4 uur des morgens een der tripflares over de weg bij 316257 afging. Een vijandelijke mitrailleur opende hierop het vuur, terwijl gelijktijdig een eigen li, mitrailleur der B Compagnie vuur uitbracht langs de landweg. Een half uur later hoorde de C.C. gestommel aan de deur van 't Huis, waarin zijn Commandopost gevestigd was.

Het bleek een koe te zijn, welke waarschijnlijk onder vuur was genomen door vriend en vijand, nadat ze op de tripflares was gestapt.

D Compagnie kreeg voor het aanbreken van de dag nog enige keren vuur van Mr.v.8. De Duitsers schoten telkens met 4 stukken. Bij deze laatste vuren kon A Compagnie telkens een vrij volledig ARTRAP indienen, waaruit kon worden opgemaakt, dat de mortieren in de omgeving van 317257 stonden. Bij het aanbreken van de dag werd de gevechtsvaardigheid tot 1/3 teruggebracht. Gedurende de eerste nacht, in het onbekende terrein had de B.C. 100 % gevechtsvaardigheid bevolen. Even na 't aanbreken van 't eerste licht kreeg D-Compagnie vuur van een vijandelijke bt.art. rond zijn Commandopost, even later op de opstelling van zijn Pelotons. De ARTRAP van D Compagnie bracht niet aan het licht in welke richting de vuurmonden stonden. De B.C. die op dit vuren van repliek wilde dienen, beval zijn mortieren om te vuren op de vermoedelijke vijandelijke mortierstelling bij 317257, maar observatie van inslagen was uitgesloten. Gedurende de voormiddag bleef het vuur der Duitse mortieren en artillerie steeds weer komen op de opstelling van D Compagnie. De eentonige reeks van ARTRAPS werd niet alleen onderbroken door een bericht van A Compagnie, die een Duitse verkenningspatrouille van 3 man waarnam bij 304248. De patrouille verdween in Westelijke richting en werd niet meer waargenomen. Commandant D Compagnie was inmiddels van oordeel, dat zijn opstelling te zeer door de vijand werd ingezien en verkende een nieuwe opstelling bij KLOOSTERS. De B.C. had D Compagnie toegestaan om gedurende de nacht van opstelling te veranderen. In de namiddag begon de eerste vijandelijke art. beschieting op de Vijver. Het waren enkele salvo's om het terrein af te zoeken. Na deze salvo's verplaatste het vuur zich naar Zwanenburg. Het was kennelijk een poging om de Mr.v.8 te beschieten. Slechts eenmaal konden eigen waarnemingsposten enig spoor ontdekken van mogelijke vijandelijke activiteit. Twee schoorstenen bij de kerk in Oirschot rookten.

Na het invallen der duisternis ging D Compagnie zijn nieuwe opstelling innemen, hetgeen zonder vermeldenswaardige gebeurtenissen

verliep. Even na middernacht gaven de Duitsers enige minuten art. en mortiervuur af op de verlaten opstelling van D Compagnie en even later meldde D Compagnie, dat een lichte mitrailleur op ongeveer 300 m Oost van zijn steunpunt in zijn richting vuurde. Van enige vijandelijke activiteit was ondanks afgeschoten parachutelichten, van 5 cm mortieren, niets waarneembaar. Even later meldde D Compagnie dat zij 4 man waarnam in Z.O. richting. C. Compagnie, die van deze gebeurtenis op de hoogte was gebracht, beval 100 % gevechtvaardigheid en een poosje later was een peloton slaags geraakt met een Duitse gevechtspatrouille; na veel vuur viel de Duitse patrouille terug en werd gedurende de nacht niet meer waargenomen. Bij 't aanbreken van de dag werd het merendeel der Duitsers gevangen genomen rond de bataljonscommandopost. Bij ondervraging bleek, dat de patrouillecommandant was gesneuveld en dat niemand precies wist, hoe de terugtochtsweg was. Geen der krijgsgevangenen wist iets te vertellen omtrent de opdracht. De inlichtingen omtrent vijandelijke sterkte en opstelling waren tot dusver schaars geweest. Behoudens de lichte mitrailleurs, welke waarschijnlijk gevuld hadden van wisselende opstellingen was niets komen vast te staan. Daarom besloot de B.C. om te trachten vijandelijk vuur te lokken door het esceneren van een aanval. C. Compagnie kreeg opdracht om des avonds na het invallen van de duisternis 6 lichte mitrailleurs in stelling te brengen langs het kanaal N van pt. 16.0 in de verlaten opstelling van de D Compagnie. De Mortieren van 8 zouden een rookgordijn leggen, met concentratie brisantgranaten N van het Kanaal en het vuur langzamerhand verleggen, naar de kw. 323256 en daarna 317257. De lichte mitrailleurs zouden des avonds hierbij fictieve vuursteun verlenen aan de overtocht. A. Compagnie kreeg opdracht voorbereidingen te treffen voor het uitzenden van een patrouille, welke bij 264252 het Kanaal zou overschrijden en verkennen of de huizen bij 306253 vrij waren van de vijand. De patrouille zou 1 groep sterk zijn en 2 verkenningsboten voor de operatie meekrijgen. De patrouille zou het Kanaal oversteken, indien de gefingeerde aanval in het bataljonsvak geen gegevens omtrent de vijandelijke opstellingen opleverde.

Het bleef de gehele dag rustig aan het front.

De eigen waarnemingsposten belden ieder half uur op om het bericht door te geven: „Niets te melden”.

Te 21.00 uur kwame de gefingeerde aanval op Oirschot. De lichte mitrailleurs brachten hun vuur op de N. oever van het Kanaal. De Mr.v.8 gaven enie snel-concentraties af, maar alles bleef aan de Duitse kant rustig. Zelfs geen lichtsignaal of parachutelicht ging de lucht in.

Hierna kreeg A Compagnie opdracht om te 22.00 uur in alle stilte zijn verkenning van de N. Kanaaloever te beginnen. Toen de twee verkenningsboten, onder dekking van enkee lichte Mitrailleurs, het Kanaal waren overgestoken werden de bemanningen bij het betreden van de vijandelijke oever onder vuur genome door een Duitse lichte mitrailleur, welke ogeveer 100 m O van de overtochtplaats stond. Direct volgden enige steelhandgranaten, welke boven het Kanaal en op de dijk tot ontploffing kwamen. De eigen lichte mitrailleurs openden vuur en brachten de Duitse lichte mitrailleurs tot zwijgen.

De patrouille keerde hierop terug en werd nog even bestookt door Duitse handgranaten. Vast stond wel, dat de Duitse luisterposten het

Kanaal bij nacht overzagen en hoorden, wat op de Z oever gebeurde. Deze luisterposten deden grondig hun zaken en waren niet te verschalken. Hierboven treft u de voornaamste gebeurtenissen aan bij een Bataljon in de verdediging gedurende 2 dagen aan een rustig front.

Nu tot slot nog enige opmerkingen en kritiek.

In hoeverre werden de grondbeginselen der verdediging toegepast en welke verdere bijzonderheden springen in 't oog.

De voornaamste grondbeginselen der verdediging volgen eerst:

- a. De verdediging geschiedt in steunpunten; de vitale terreindelen komen allereerst voor verdediging in aanmerking;
- b. De verdediging moet naar alle kanten paraat zijn en in de diepte gevoerd worden;
- c. De verdediging moet agressief zijn;
- d. Goede observatie;
- e. Goede verbindingen;
- f. Camouflage;
- g. De verdediging tegen tanks is de basis der verdediging.

a. De frontbreedte van 't Bataljon was ongeveer 2 km. Het is als iets meer dan normaal te beschouwen. De B.C. nam 3 voorcompagnieën. Vitale terreindelen lagen in het Bataljonsvak niet. De landwegen N-Z zijn het meest geschikt voor vijandelijke nadering en werden beheerst.

b. De C Compagnie gaf voldoende diepte aan de opstelling. Zij kon zich verdedigen, indien de vijand doorbrak, en werd niet gelijktijdig met de voorcompagnieën onder vuur genomen. Zij kon dus mobiel blijven en een tegenaanval inzetten.

c. Het Kanaal vormde een hindernis voor actieve patrouillegang. Toch is desondanks een gebrek aan agressiviteit te bespeuren. De ene groep door A Compagnie naar voren gestuurd op zijn opstelling te beveiligen is weinig, voor de B Compagnie geldt hetzelfde. D Compagnie zond 2 groepen uit wat een betere beveiliging gaf.

d. De eigen waarnemingsposten meldden gedurende 2 dagen geen enkele vijandelijke beweging N van het Kanaal. Doordat de N oever de Z oever domineerde door zijn beter waarnemingsmogelijkheden bevonden zich de waarnemingsposten van de A.B. en D Compagnie niet aan het Kanaal, maar in het terrein Z daarvan.

Er werden onvoldoende pogingen gedaan om deze observatieposten onder dekking van duisternis naar het Kanaal te verplaatsen. De Duitsers konden het Kanaal oversteken, zonder dat dit tijdig werd bemerkt.

e. D Compagnie kon zich in het open terrein niet handhaven. De Vijandelijke waarnemingsposten keken klaarblijkelijk op de opstellingen der Compagnie, waardoor alle artillerie en mortiervuur daarop was gericht. Een dergelijke opstelling is op de duur onhoudbaar. Deels vanwege het vijandelijke vuur, maar meer nog omdat de vijand bij een aanval de opstelling kan neutraliseren met vuur en er geen verrassing voor hem is.

f. Tankgevaar was bijna niet aanwezig, maar het was wijs beleid op alles voorbereid te zijn. De tank-naderingswegen lagen W en O van het Bataljonsvak. Tanks haten bosterrein nog meer dan de Infanterie zulks doet. Het vuur der 6 tp. was geconcentreerd op de tanknaderingswegen.

g. Bij het innemen der opstellingen geraakten de carriers en de

6 tp's 's nachts vast in de slechte weg bij 's Heeren Vijvers. De oorzaak was onvoldoende verkenning der naderingswegen. Het belang van terreinverkenningen, zowel in aanval, verdediging als bij de terugtocht kan nooit voldoende worden onderstreept.

De grootste vijanden leerden het ons. Von Brauchitz schreef na de capitulatie in Juni 1940, dat de campagne in West-Europa slechts drie weken had geduurd, indien de lagere Commandanten voldoende hadden verkend.

h. D Compagnie in het open terrein rond pt. 16.0 werd terecht teruggenomen naar een opstelling bij Kloosters. De nacht werd daarvoor afgewacht. Terugtrekken bij dag in het gezicht van de vijand is een gevaarlijke en vaak kostbare operatie, ook al werkt men met rookschermen.

i. De Duitse patrouille op de rechterflank van het Bataljonsvak bracht de noodzaak van verdediging naar alle kanten naar voren. Kleine groepen kunnen infiltreren, maar nooit vaste voet krijgen en ook geen onverwachte verliezen toebrengen, indien de verdediging naar alle zijden paraat is.

j. Het bevel van de B.C. om de eerste nacht in de opstelling 100 % gevechtsvaardigheid te blijven was zeer lofwaardig. Onbekend terrein, hetwelk bij nacht ter verdediging wordt ingericht, is vaak de oorzaak van verwarring, ingeval van een vijandelijke actie. De telefoonverbindingen zijn nog slecht of bestaan nog niet, ordonnansen vinden vaak hun weg niet en terreinpunten zijn niet iedereen bekend.

BOEKBESPREKING

„CORNELIS JACOBUS SNIJDERS (1852—1939)” door D. van den Berg, in leven Luitenant-Kolonel der Genie. Met een voorwoord door K. E. Ouden-dijk, gep. Generaal-Majoor tit. der Artillerie. Uitgave: „Bevedeem”, Wouwermanstraat 13/15, Den Haag. Prijs f 5,—.

Gaarne voldoen wij aan het verzoek om bovenstaande nieuwe uitgave bij onze lezers in te leiden. De naam van de schrijver — wiens lessen aan de H.K.S. wij ons nog gaarne herinneren — stond ons reeds borg voor de kwaliteit van het gebodene en de kennisneming daarvan heeft dit bevestigd.

Met grote toewijding en bekwaamheid wordt hier het leven geschetst van een man die als soldaat en staatsburger een waarlijk nationale figuur is geweest. Zijn schitterende en afwisselende militaire loopbaan, die culmineerde in het Opperbevelhebberschap gedurende de mobilisatie 1914—'18, toont wat in ons leger ook in de naar onze opvattingen rustige tijden van voor 1914 viel te bereiken. Luitenantdienst bij de genie, detachering in Nederlands-Indië en terugkeer met de M.W.O., weder geniedienst afgewisseld met detacheringen in Duitsland, Roemenië, Italië en

Scandinavië, werkzaamstelling bij de Generale Staf om te eindigen als Chef daarvan en tenslotte O.L.Z. Wij hopen dat vele jonge officieren en a.s. officieren dit zullen lezen, niet omdat zij alle O.L.Z. kunnen worden maar wel om te zien dat in ons leger te allen tijde kansen geboden zijn aan wie deze weten te grijpen.

Uit een historisch oogpunt is de periode, die Schr. noemt „Het tijdperk van de gekruiste maarschalkstaven (1914—'18)” het belangwekkendste. Onder veel trof ons daarin het, ook door Generaal Sniijders, sterk op de voorgrond plaatsen van de neutraliteitsgedachte en het geloof aan de preventieve werking van ons leger. Bij het lezen daarvan beseffen wij hoeveel in dertig jaar is veranderd.

In de laatste hoofdstukken schetst Schr. de grote verdiensten van Generaal Sniijders na zijn pensionering in het bijzonder voor de Nederlandse luchtvaart en in de strijd tegen de nationale ontwapening.

Wij deden enkele grepen uit deze boeiende biografie van een der grootste figuren die ons leger heeft opgeleverd. De ouderen strekke het tot herinnering, de jongeren tot lichtend voorbeeld. C.

GREPEN UIT DE WERKELIJKHEID

DE STRIJD OM HET PLATEAU VAN MORTAIN

Stand houden en aanvallen

door B. KONING, *Luitenant-Kolonel der Infanterie.*

De moed om te beslissen.

2000 jaren geleden, op 11 Januari van het jaar 49 vóór Christus, werd een beslissing genomen, die van doorslaggevende betekenis is geworden voor de verdere historie der mensheid. Toen nam Julius Ceasar het besluit om de Rubicon, de grensrivier van het toenmalige Romeinse gebied in Italië, over te steken, waardoor de grote strijd tussen Ceasar en Pompejus begon, die met de totale overwinning van Ceasar zou eindigen.

Bij het oversteken van de Rubicon sprak de grote Romein de beslissende woorden „de teerling is geworpen”. Het waren de doopwoorden van het machtige Romeinse imperium, dat zoveel eeuwen de wereld zou beheersen en welks culturele invloed wij heden ten dage nog onder vinden.

De geschiedenis herhaalt zich.

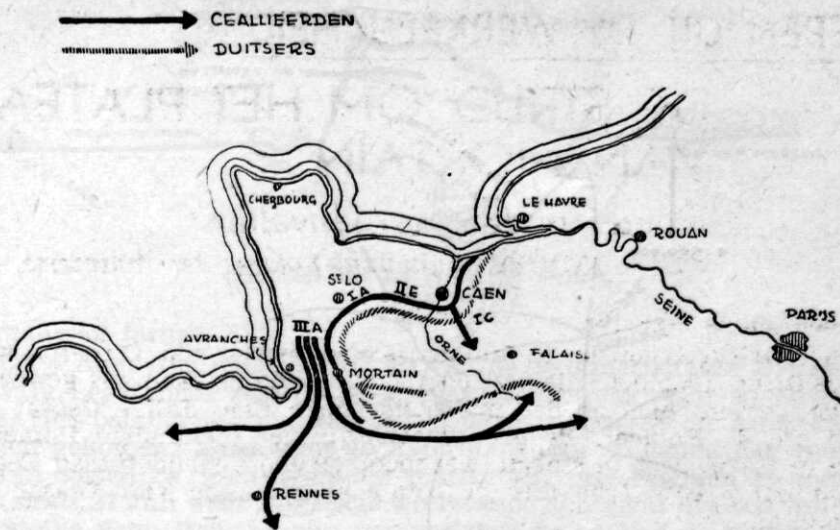
Het is een bekend gezegde, dat de geschiedenis zich steeds herhaalt. Natuurlijk doen dezelfde feiten zich niet tweemaal in de historie voor, maar wel soortgelijke: na Ceasar namen Karel de Grote, Willem de Zwijger, Frederik de Grote, Napoleon, Foch en Hindenburg historische beslissingen en door alle eeuwen heen zijn er mensen van hun formaat en hun opvattingen geweest. Er is altijd een strijd gaande tussen vrijheid en onderdrukking, vooruitstrevendheid en behoudzucht, tussen het licht en de krachten der duisternis. En die strijd wordt altijd gestreden door mensen, met mensen, tegen mensen.

En 2000 jaar na het overschrijden van de Rubicon werd er temidden van een van de meest critieke momenten uit de tweede wereldoorlog wederom zo'n beslissing van wereld-historische betekenis genomen, die wellicht op dezelfde wijze zijn stempel op de historie der mensheid zal drukken. Inderdaad, de geschiedenis herhaalt zich!

De doorbraak in Normandië.

Na de grote doorbraak bij St. Lo op 27 Juli 1944 stormde het Ie Amerikaanse leger onder generaal Hodges en het beroemde IIIe Amerikaanse leger onder de legendarische generaal Patton naar het zuiden. Op 31 Juli was Avranches bereikt en de volgende dag stortten de Divisies van Patton zich in de vlakten van Frankrijk, naar Orleans, Parijs, Verdun, Luxemburg. Niet slechts een fantastische opmars, maar ook een uiterst riskante.

Maar ja, wie niet waagt, die niet wint. Hij die geen enkel risico durft nemen, moet geen krijgsman worden. Het leven van een krijgsman zit vol met risico's, die zweven tussen nederlaag en overwinning.

Afb. 1 De uitbraak van het IIIe Amerikaanse leger op 2 Augustus 1944.
A = Amerikaners, E = Engels, C = Canadees.

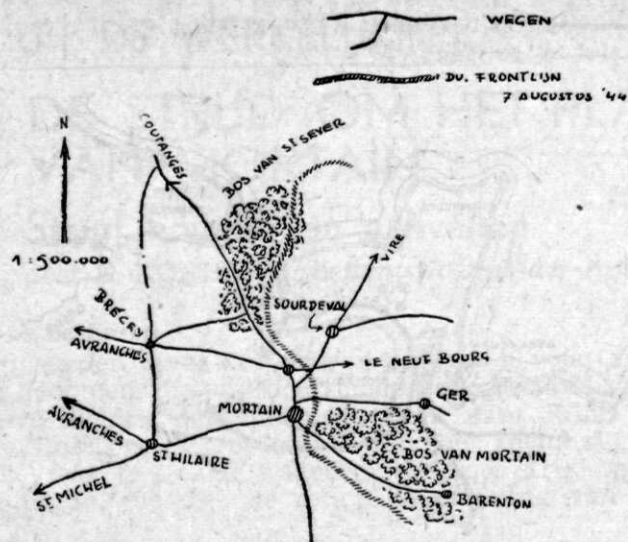
De krijgsman, die alleen tot handelen overgaat, als hij alle gegevens voor zijn actie heeft, legt onherroepelijk het loodje. Want hij krijgt vrijwel nooit alle gegevens die hij nodig heeft, omdat hij er op moet rekenen, dat als hij iets van de vijand weet, er een zeer grote kans is, dat dit nog fout en misleidend is. En tóch moet er gehandeld worden! Hier moet als het ware een driehoek geconstrueerd worden met twee gegevens. Voor de wiskundige is dit onmogelijk, maar de tacticus moet het maar doen.

En het grote risico, dat Patton bij zijn formidabele opmars door Frankrijk nam, was, dat de bres, waar hij bij Avranches doorheen stootte met heel zijn machtige IIIe leger, op zijn smalste punt tussen Mortain en Avranches slechts 30 km breed was. Als het de Duitsers op de een of andere wijze zou gelukken om die bres weer te dichtten, dan zou het IIIe leger afgesneden zijn en reddeloos verloren. (Zie afb. I.)

En Hitler besloot inderdaad om te trachten door een felle tegenaanval de bres weer te dichtten. Dit was min of meer waanzin, want daartoe moest hij — zonder luchtoverwicht — terwijl de Amerikaanse tanks zijn verbindingen levensgevaarlijk bedreigden, nieuwe eenheden in de zich reeds aftekenende „zak van Falaise” werpen. De uitvoerder van deze aanval, de beruchte Naziman „Sepp Dietrich”, voelde zich dan ook alles behalve lekker. Ondanks zijn SS kadaver discipline-mentaliteit, had hij nog net dat tikkeltje gezond verstand om de waanzin van deze tegenaanval in te zien en hij protesteerde dan ook bij zijn directe chef, de Maarschalk von Kluge, opperbevelhebber van West-Europa. Deze was het eigenlijk helemaal met hem eens, maar op alle argumenten van Sepp Dietrich antwoordde de Maarschalk „Es ist ein Führerbefehl”, en de aanval ging door!

Mortain.

En zo barstte dan in de vroege morgen van 7 Augustus 1944 een

Afb. 2

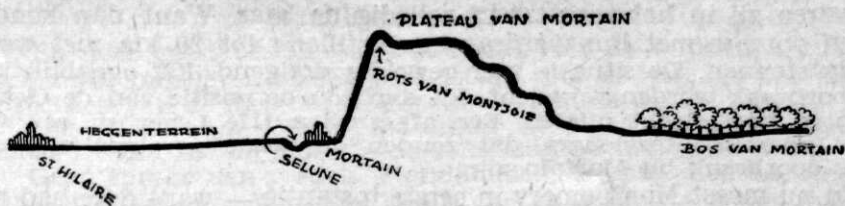
geweldige Duitse tegenaanval van 5 pantserdivisies en twee gewone divisies los op het front bij Mortain, met als opdracht door te stoten naar Avranches, om zo het hele IIIe Amerikaanse leger af te snijden.

Een blik op afb. 2 doet ons zien, dat er twee wegen naar Avranches lopen, nl. van Mortain naar St. Hilaire en van Le Neufbourg naar Brécey. Inderdaad trachtten de Duitsers dan ook de plaatsjes Mortain en le Neufbourg in handen te krijgen. Daar trachtten zij de Amerikaanse frontlijn te doorbreken om de deur te openen voor hun pantsers, die dan langs de hiervoor genoemde wegen naar Avranches moesten stormen. Zo op het eerste gezicht hebben Mortain en le Neufbourg evenveel betekenis. Maar in werkelijkheid was maar één punt van belang en dat was Mortain. En dat kwam, omdat zowel Mortain als le Neufbourg volkomen werden beheerst door het plateau van Mortain, de z.g. Hermitage met de hoogste punt de rots van Montjoie, een hoogte van ± 700 m.

Mortain lag aan de voet van de Montjoie, die aan de westzijde vrijwel steil uit het dal van de Selune opstijgt. Naar het Oosten daalt het plateau van Mortain in verschillende terrassen met hier en daar steile hellingen en dicht bebost af naar het bos van Mortain.

Het plateau van Mortain beheerst tot op vele kilometers het terrein ten westen van Mortain, dat vlak is en doorsneden met tal van heggen, die waarnemingen van de grond af volslagen onmogelijk maken, waarin en waarachter vijandelijke eenheden prachtig kunnen worden opgesteld en verschoven. En daar de Duitsers ten ene male niet over enige luchtverwicht konden beschikken — en het dus vrijwel volledig van grondwaarneming moesten hebben — was de rots van Mortain voor hen dus wel van buitengewoon belang. (Zie afb. 3.)

Vandaar dat zij op 7 Augustus 1944 begonnen, met van drie zijden, uit het NO, O en ZO een hevige aanval op het plateau van Mortain te doen.

Doorsnede van het terrein bij Mortain.

Doorgaan of terug?

Op 4 Augustus hadden troepen van de 9e Amerikaanse Divisie van het VIIe Legerkorps van het leger van Hodges, Mortain en omgeving bezet. Het belangrijke plateau was zonder veel strijd in Amerikaanse handen gekomen. Maar toen de Amerikanen de volgende dag hun opmars in oostelijke richting wilden voortzetten, ondervonden zij voor het eerst sinds 27 Juli weer krachtige weerstand. Achter in het bos van Mortain stelde Sepp Dietrich zijn pantserleger op en had de nodige beveiligingstroepen vooruitgezonden om zijn concentratie te dekken. Hij wachtte niet tot hij alle beloofde pantserdivisies had, want de tijd drong. De Amerikanen in zijn rug rukten al maar verder op. Hoe langer hij wachtte, des te groter zou het risico worden. Bovendien was de kans dan zeer groot dat zijn concentraties ontijdig door de Geallieerde luchtmacht zouden worden gesignaleerd en vernietigd. In de vroege morgen stormden een infanterie-divisie van uit de richting Sourdeval, Ger en Barenton op het plateau van Mortain af. Elk regiment infanterie werd gesteund door een volledig regiment pantsers. Zeker, de pantsers zouden vermoedelijk de steile hellingen van het plateau niet kunnen bestijgen, maar zij konden wellicht met hun kanonnen op grotere afstand de nodige steun verlenen. Want de Duitse infanterie-divisie, de zeer goede 84e div, had geen extra artilleriesteun voor deze aanval. Op steun van de Luftwaffe viel vrijwel niet te rekenen, hoewel de Luftwaffe in de nacht van 6 op 7 Augustus een verrassende en hevige luchtaanval op het plateau van Mortain en omgeving had uitgevoerd.

De 9e Amerikaanse divisie stond op een front van 8 km met zijn 3 regimenten naast elkaar. De D.C. had van het noordelijkste regiment één bataljon afgenomen en tot divisie reserve gemaakt. Op en rondom het plateau van Mortain stond het bataljon van de luitenant-kolonel Conally. Vrijwel alle waarnemers van de DA der 9e div zaten op de rots van Montjoie, toen de Duitse stoot kwam. Verrassend en krachtig werd de aanval uitgevoerd. De Amerikanen boden verwoed tegenstand, maar werden langzaam maar zeker op en tegen het plateau samengedrukt.

Ook Zuid en Noord van Mortain ontbrandde nu de strijd. West van Barenton wonnen de Duitse pantsers moeizaam terrein. Zij leden zware verliezen, maar zij vorderden, steeds maar weer. Op het eind van de 7e Augustus waren zij reeds 10 km opgerukt. Ook ten noorden van Mortain wonnen zij terrein in de richting van Brécy. Hier bedroeg de terreinwinst zelfs 13 km. Mortain werd met volledige afsnijding bedreigd. En als de Duitsers eenmaal de rots van Montjoie in handen hadden,

dan waren zij in het voorterrein volledig de baas. Want dan konden zij hun opmars met hun vèrdragende artillerie tot 20 km met waarneming steunen. De situatie was geweldig dreigend. Elk ogenblik kon een doorbraak worden verwacht. En dan zou de positie van de Geallieerden er heel slecht uitzien. Een afgesneden IIIe Leger en een volkomen open rechtervleugel, dat zouden de fatale gevolgen van een Duitse doorbraak bij Mortain zijn.

En nu moest Montgomery in eerste instantie — want deze had nog steeds het commando over de in Frankrijk opererende troepen — en Eisenhower in laatste instantie, want deze veldheer was uiteindelijk de verantwoordelijke man op het gehele West-Europese oorlogstoneel — uitmaken, wat er nu gedaan moest worden. Zij stonden voor de grote vraag „Terug vóór het te laat is”, of „doorzetten met alle risico's daarvan, maar met de mogelijkheid van een fantastische overwinning”.

Een geweldige beslissing! De verantwoordelijkheid was enorm. Een nederlaag in het Westen zou alles wat tot nu toe ten koste van stromen bloeds was bereikt weer te niet doen. Het moreel bij de geallieerden en de bezette volkeren zou een geweldige klap krijgen. Het Duitse moreel zou met sprongen omhoog zijn gegaan. De materiële verliezen zouden enorm zijn en het „Kanaal” zou naar de woorden van Churchill een „rivier van bloed” zijn geworden. De gehele oorlog zou misschien door Hitler zijn gewonnen! Maar de Geallieerde legeraanvoerders waren het er over eens, dat men nu niet meer m o c h t terugtrekken. Men m o e s t het risico, het verschrikkelijke risico, nemen.

En toen gaf Eisenhower het beroemde bevel, dat over 2000 jaar dezelfde betekenis zal hebben, als het bevel van Ceasar om over de Rubicon te trekken, 2000 jaar te voren had.

Want door dit bevel van Eisenhower werd de krijgskans beslissend beïnvloed en werd de strijd in Normandië een volledige Duitse débacle, waardoor het Nationaal-Socialistische roofdier een dodelijke klap kreeg en de droom van het 1000 jarig Nazi Rijk voorgoed in rook verdween!

Precies het tegenovergestelde van wat Hitler had gedacht, gebeurde. Niet de Geallieerde troepen werden afgesneden, maar de zijne. In de „battle of the Pocket van Falaise” werd het VIIIe Duitse leger en grote delen van het XVe vermorzeld. Het bloedbacchanaal van Falaise is de grootste vernietigingsslag van alle tijden geworden. Meer dan een half miljoen Duitsers gingen hier de dood tegemoet of werden krijgsgevangenen gemaakt.

Dat drama kòn zich voltrekken, omdat aan het hoofd van de Geallieerde legers mannen stonden, die risico's dorsten te nemen en die hun geest over al hun troepen vaardig hadden doen worden.

Het was die geest, die wonderen verrichtte en die zo volmaakt tot uiting kwam in het bevel aan de Geallieerde legers op 7 Augustus 1944.

Dat bevel luidde: „Het Ie Leger houdt stand, het IIIe Leger gaat door, het Engelse en Canadese Leger vallen met de grootste kracht aan.”

Wat een machtig bevel! Welk een geestelijke reuzen, die zulk een verantwoordelijkheid aanvaardden. Geen spoor van enige twijfel of weifel. Let u goed op de redactie van dit bevel waarde lezer. Geen kletspraatjes van „het Ie Leger zal standhouden en het IIIe Leger zal doorgaan en de Engelsen en Canadezen zullen ondertussen wel aanvallen”. Neen, spijkers met koppen, keihard. Geen slap gedoe. Positief:

Standhouden en aanvallen.

En deze geest bezielde alle strijders voor de vrijheid, die daar in Normandië hun leven op het spel zetten voor de vrijheid van de geest en rechten van de mens in de gehele beschaafde wereld.

Die geest kwam volledig tot uiting bij de kerels van de 9e Amerikaanse Divisie, die bij Mortain de volle klap op het hoofd kreeg.

Geen sprake van paniek. Standhouden, bressen dichten, tegenaanvallen. Het scheen wel of deze kerels van de 9e divisie wisten, dat zij de sleutel van de vernietiging of overwinning in handen hadden en speciaal het bataljon Conalley vocht als leeuwen en weerde zich als baarlijke duivels.

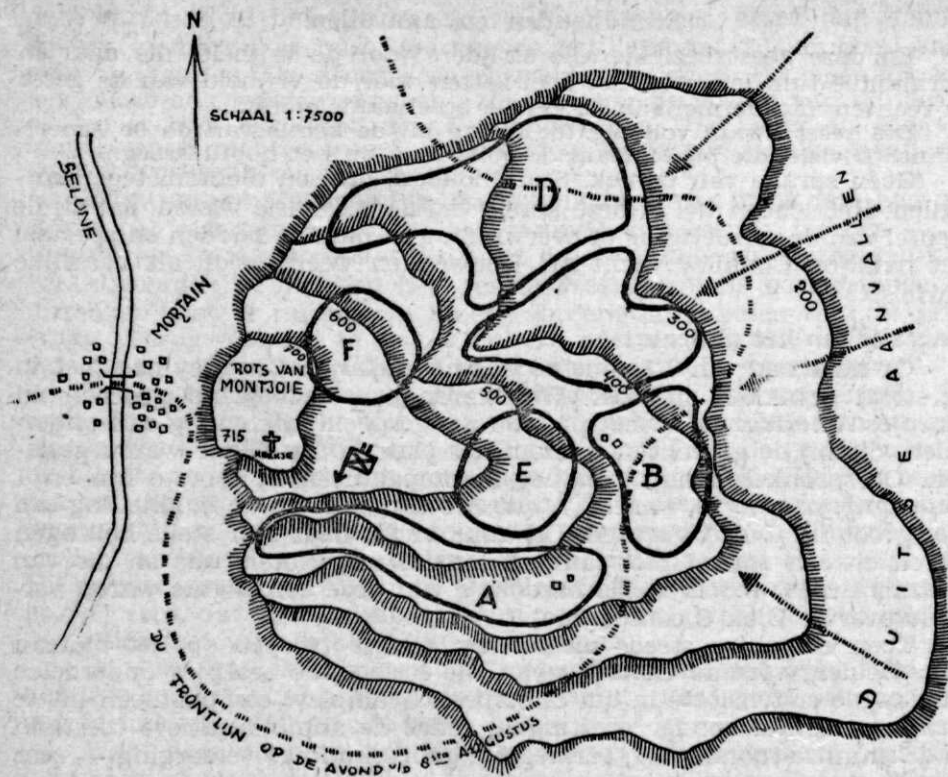
De strijd om het plateau.

Op de avond van 7 Augustus was het bataljon Conalley nog niet in de strijd gewikkeld geweest. Wel waren er verscheidene groepen en groepjes Amerikanen op het plateau aangespoeld, afkomstig van onderdelen, die bij de gevechten rondom het plateau uit elkaar waren geslagen. Oorspronkelijk had Conalley 3 compagnieën in voorste lijn en 1 compagnie in reserve, waarbij hij de A compagnie op de Zuidhelling een zeer groot front had gegeven. Dit kon, omdat daar zeer steile hellingen waren en een aanval met tanks helemaal uitgesloten was en die van infanterie heel moeilijk. De bazooka's van deze compagnie waren verdeeld over de B en C compagnie.

Toen er echter steeds meer Amerikaanse troepen op het plateau aanspoelden, vormde Conalley van die loslopende troepjes onderdelen en slaagde er tenslotte in om er vrijwel 2 complete compagnieën uit te formeren, echter zonder voertuigen, zodat de administratieve toestand — de munitie-voorziening, verpleging, geneeskundige verzorging — zeer precair was.

Conalley plaatste nu zijn eigen 4 compagnieën in voorste lijn, welke daardoor aanzienlijk sterker werd en vormde van de nieuw in het leven geroepen compagnieën (E en F) een nieuwe bataljons reserve. Op het front der B, C en D-compagnieën was in het algemeen de 300 m hoogtelijn als frontlijn gekozen. Men had daar een vrij goed schootsveld, terwijl de compagniereserve door hun hogere opstelling de voorste troepen goed konden steunen. Gedurende de nacht van 7 op 8 Augustus liet Conalley zeer actief patrouilleren, eensdeels om gegevens van de vijand los te krijgen, anderdeels om het moreel van zijn eigen troepen op peil te houden. Niets is zo funest voor het moreel dan te weten dat men aan drie zijden omsingeld is en de vierde door de natuur — de zeer steile helling in het westen — is afgesloten en dan maar niets te doen. Het enige middel is dan, actie, actie en nogmaals actie.

In de morgen van 8 Augustus zetten de Duitsers met infanterie en tanks, van twee zijden een aanval op de B compagnie in. De tanks schoten over de hoofden van de eigen aanvallende infanterie op de Amerikanen. Maar de verbindingen werkten nog steeds en de waarnemers van twee afdelingen artillerie zaten nog steeds op de Montjoie-rots. Hoe benard de Amerikaanse artillerie er ook voor stond, toch werden de verdedigers van het plateau niet vergeten en de Duitse tanks leden dusdanige verliezen, dat zij zich terugtrokken. Niettemin slaagde de Duitse infanterie er in om de opstelling van de B Compagnie binnen te dringen. Op dat moment werden de C en D compagnieën ook aangevallen, waar-

Afb. 4 Opstelling van het bataljon Conalley op het plateau van Mortain in de avond van 7 Aug. 1944.

bij de aanvallen op C alle met zware verliezen voor de Duitsers werden afgeslagen, doch de aanval op de D compagnie enig succes bracht. In de avond van 8 Augustus liep het front volgens de stippellijn op afb. 4. De B compagnie had zeer zware verliezen geleden. Bij D was de CC gesneuveld. Het moreel was overal goed. Tegenover A was niets gebeurd, C had 15 doden en 21 gewonden.

De Duitse tanks lieten niet veel meer van zich merken. Slechts af en toe schoten er een paar naar voren, om snel enige schoten af te geven om dan weer dekking te zoeken in de uitlopers van het bos van Mortain. Dit was niet zozeer om het Amerikaanse artillerievuur te ontlopen, want door de druk der Duitsers Noord en Zuid van Mortain was de Amerikaanse artillerie niet meer in staat om de verdedigers van het plateau te helpen, maar wel om te ontkomen aan de Geallieerde typhoons, die zich nu in de strijd hadden gemengd. Gedurende de strijd op het plateau waren de Duitsers er ook in geslaagd om Mortain binnen te dringen. De brug over de Selune ging de lucht in. In de Noordrand van het dorp hielden nog Amerikaanse troepen stand, maar in de nacht van 8 op 9 werden deze troepen teruggenomen, zodat het plateau geheel was omsingeld.

Wat deed Conalley?

De situatie op het plateau was tegen het invallen van de duisternis van 8 Augustus niet rooskleurig. De munitie-toestand was maar matig. Voedsel ging. Geneeskundige verzorging was slecht. Geneeskundig materieel was bijna uitgeput. Het geneeskundig personeel kon het werk niet aan. De harde rotsbodem liet het begraven der gesneuvelden niet toe. Om te voorkomen, dat het moreel door het voortdurend zien der gesneuvelden zou leiden, liet Conalley de gesneuvelden naar het kerkje op de top van het plateau brengen. Het ergste was echter de water situatie. Er waren slechts twee waterputten bij de huisjes in het A en B steunpunt. In het bijzonder de huisjes in het B steunpunt lagen al heel dicht bij de frontlijn, waardoor water putten heel moeilijk ging.

De moeilijkheden waar Conalley zich voor gesteld zag, waren groot, maar hij wist van geen wijken. De zelfde geest die zijn hoogste chef bezielde, bezielde hem en zijn manschappen ook. Standhouden en aanvallen! In het groot en het klein. In het halfduister werden de Amerikanen plotseling opgeschrikt door trompetsignalen uit de Duitse linies in het front der B compagnie, waarna een witte vlag werd uitgestoken. Nadat de vlag enige tijd heen en weer had gezwaaid kwamen een officier en luid blazende trompetter en een man met een zwaaiende witte vlag naar voren. Op \pm 20 m van de voorste Amerikaan bleven zij staan. De officier vroeg in het Engels tot de bevelvoerende Amerikaanse officier te worden toegelaten. Nadat hem gevraagd was wat hij wilde, antwoordde de Duitser, dat hij de overgave der Amerikanen kwam eisen. Zij waren helemaal ingesloten en ontsnappen was niet meer mogelijk. De commandant van de zwaar geteisterde B compagnie bedacht zich geen ogenblik. Met alle kracht schreeuwde hij, dat de Duitser zijn biezen moest pakken. Hij moest niet denken, dat Amerikanen er dezelfde opvattingen als de Nazi's op na hielden.

Nadat de Duitser verdwenen was, meldde de Compagnies Commandant het voorval aan de Bataljons Commandant, die de handelwijze van zijn C.C. volkomen goedkeurde. Opnieuw een bewijs, dat de geest van Eisenhower in alle geledingen van zijn legers aanwezig was.

Conalley had ondertussen zijn plannen uitgewerkt. Wat zoudt gij in zijn positie hebben gedaan waarde — en hopelijk aandachtige — lezer?

Zoudt gij bij de pakken neer blijven zitten? Zeer zeker niet! Zoudt gij een poging doen om met uw gehele bataljon een uitbreek poging te doen om zo mogelijk de eigen troepen te bereiken in de nacht? Vermoedelijk niet. Afgezien van de vraag of gij daarmee enige redelijke kans zou hebben gehad, zoudt gij waarschijnlijk hebben beseft, dat daarmee de vijand op een geweldige manier in de kaart zou worden gespeeld, want dan had hij de rots van Montjoie en zou het voor de zwoegende Amerikanen Noord, Zuid en West van Mortain waarschijnlijk onmogelijk worden om hun stellingen te houden.

Dat inzicht toonde Conalley ook! Hij wenste te blijven. Standhouden! Ingesloten op een rots! Bijna zonder water en geneeskundige verzorging met een slinkende munitie-voorraad.

Toch standhouden. En niet passief!

Conalley deed in de nacht de A compagnie aflossen door de E compagnie. Zijn eigen plaatsvervanger stelde hij aan tot commandant der D

compagnie en versterkte de C en D compagnie met onderdelen van de F compagnie.

In de vroege morgen van 9 Augustus viel de A compagnie de Duitsers in het vak van de B compagnie op het lijf en dreef ze tot voorbij de oude frontlijn terug.

Gedurende de morgen bleven de Duitsers verder rustig. In het begin der middag herhaalden zij hun eis tot overgave, nu bij de D Compagnie. Maar daar werden zij door de nieuwe C.C. even smadelijk terug gewezen als de vorige dag bij de B compagnie. Kort daarop, te 14.30 volgde een hevige Duitse aanval op de D compagnie. De Duitsers wonnen terrein. Conalley wierp het restant van de F compagnie via de C compagnie flankerend op de Duitse aanval. Een ogenblik kwam deze daardoor inderdaad tot staan in een moorddadig handgemeen, waarbij geen kwartier werd gegeven. Maar om 17.00 zetten de Duitsers hun aanval weer opnieuw in en weer wonnen zij terrein. De C Compagnie trok terug, omdat de linkerflank dezer compagnie nu ernstig werd bedreigd. Het zwaar begroeide terrein gaf de mogelijkheid om deze manoeuvre bij vol daglicht uit te voeren. Door deze frontverkorting kreeg Commandant C compagnie één peloton vrij.

Ondertussen had Conalley van de gecombineerde A en B compagnie ook nog 1½ peloton losgemaakt. Deze verenigde hij met het ene peloton van de C compagnie en stelde het geheel onder bevel van commandant A compagnie.

Deze nieuwe reserve stelde Conalley op, op de plaats van de oude F compagnie, met opdracht om op zijn last tot de tegenaanval over te gaan in het vak van de D compagnie. Juist op dat ogenblik kwam een grote formatie Amerikaanse bommenwerpers aanvliegen, die de bossen tegenover N.O. helling van het plateau hevig bombardeerden. Enige daar nog opgestelde Duitse tanks waren in minder dan geen tijd één vlammenzee. Hoewel de op de D compagnie aanvallende troep zelf niet getroffen was, waren zij van dit optreden der Geallieerde luchtmacht zo onder de indruk, dat zij hun verdere opmars staakten.

Van dat moment maakte Conalley gebruik. Met zijn nieuwe reserve vloog hij op de Duitsers af, gesteund door hevig flankerend vuur van de C compagnie. En deze aanval had succes. De Duitsers trokken in verwoording terug tot ver achter hun oorspronkelijke startlijn.

In de nacht van 9 op 10 Augustus ondernamen de Duitsers geen enkele actie. Wel echter Conalley, die een aantal vrijwilligers, in totaal 43, op de rechter vleugel der E compagnie (die de plaats van de A compagnie had ingenomen) een afdaling deed verrichten. De Duitsers werden volkomen verrast. De Amerikanen drongen zelfs tot in de ruïnes van Mortain door en maakten een bataljons stafkwartier vrijwel geheel af. De bataljonscommandant werd als krijgsgevangene meegevoerd. De Amerikanen verloren 12 man.

In de morgen van 10 Augustus zagen de belegerden op de rots, zowel Noord als Zuid van zich, Amerikaanse tanks oprukken. Daarboven werden de Duitse linies heftig door typhoons bestookt. Bommenwerpers wierpen munitie, levensmiddelen en geneeskundige artikelen op de rots af.

En de Duitse artillerie, bij gebrek aan goede waarnemingspunten, kon de Amerikaanse aanval niet naar behoren bestrijden. Des avonds

kregen Amerikaanse patrouilles van het Noorden uit, contact met de mannen op de rots. De strijd bij Mortain was gestreden. Hitlers laatste poging om de gehele geallieerde invasie te niet te doen was mislukt!

Hij is gestrand op het graniet van de wil van mannen als Eisenhower en Conalley. Een wil, een geestkracht, een energie even hard als het graniet van de rots van Mortain, waartegen de Nazi-aanvalsgolven te pletter liepen.

En wat de rots van Mortain zelf betreft, de grote activiteit van een man als Conalley en zijn juist tactisch inzicht en bovenal zijn hoge moreel, waarmee hij al zijn medewerkers bezielde, zijn een schitterend voorbeeld van menselijk kennen en kunnen.

Laten we eerlijk en oprecht hopen, dat de mensheid een derde wereldoorlog gespaard moge blijven. Maar als dat drama zich toch zou voltrekken dan zal Nederland wel geen Eisenhower leveren, die eer zal ons wel niet beschoren zijn. Maar Conalley's kunnen er bij tientallen zijn!

Wij hebben diep respect voor deze Amerikaan en voor al die Amerikanen, die duizenden kilometers buiten hun eigen vaderland de strijd voor de vrijheid van de geest en de rechten van de mens hebben gestreden.

Wel zijn wij een veel kleiner volk dan het Amerikaanse, maar minder zijn wij niet, want veel, heel veel Amerikanen — waaronder hele groten, zoals de voortreffelijke Roosevelt — stammen toch maar van ons volk af.

Prestaties als van een Conalley zijn ook voor ons mogelijk!

Onze „Koninklijke Brigade Prinses Irene”, de stoottroepen, onze troepen in Indonesië hebben daar het beste bewijs voor geleverd. Met zulke mannen behoeft Nederland, behoeft de Democratie, niet bang te zijn voor de toekomst.

HEDEN EN TOEKOMST VAN DE LICHTE TANK

door L. DE HARTOG, Kapitein der Infanterie K.N.I.L.

A. Inleiding.

Met enige schroom heeft de schrijver van dit artikel het bovenstaande onderwerp gekozen. Hij is het zich ten volle bewust, dat er vele facetten en moeilijke problemen aan vast zitten.

Het is een ieder bekend, dat het vraagstuk van lichte of zware tank reeds in 1939 aan de orde van de dag was. Toen stonden de zaken evenwel anders, dan ze thans zijn. Wat in de jaren 1935—1940 onder een lichte tank verstaan werd, is nu niet meer dan een gesloten en zwaar bewapende brengun-carrier. Vooral in het Britse leger zag men vele van dergelijke lichte 3 à 5 ton tanks. (Bijv. Mark IV Light Tank: 5,15 ton; Mark II A Light Tank: 4 ton; Vickers Carden Loyd Light Amphibious Tank: 3,4 ton).

Lieutenant Colonel R. M. P. Carver (R.A.C.), schreef in een artikel „The light tank, past, present and future”¹⁾ hoe het kwam, dat dit soort lichte tanks in 1939 in gebruik was:

„The British developed the light tank between the wars for a variety of reasons. First of all it was cheap; and in the days of peace time economy and expanding armoured forces, it was considered better to have light tanks than no tanks at all. Secondly, it could be used with great effect for policing, and so used in Palestine and on the North-West Frontier of India. Thirdly, it could be exported; other nations which could not make their own, such as countries of the Middle East, and republics of South America, wanted to have at least a token of tanks, did not want to pay too much; the light tank was, therefore, a commercial proposition.”

Dit betrof evenwel een tijd, dat de Duitse tanks niet zwaarder waren dan 25 ton. Het feit, dat men thans een lichte tank heeft, welke 17 ton weegt, 75 mm geschut en een bemanning van 5 man bezit (American light tank M24 — „General Chaffee”), toont wel aan, dat het begrip „lichte tank”, enige vormverandering heeft ondergaan.

Een door de jaren heen stand houdende indeling van lichte, middelbare en zware tanks is moeilijk te geven. De evolutie van de diverse tanktypes geeft een voortdurende verschuiving van deze grenzen.

Amerika bezat in 1939 een tank, de M2A4 Light Tank, welke 13 ton woog en in de voorgaande jaren waren er diverse middelbare tanks, die een lichter tonnage bezaten. In Amerika was in 1931 de T3 van 11 ton geconstrueerd, welke tot de middelbare klasse behoorde. In Engeland had men in 1924 de Mark I Medium Tank van 11 ton en in 1929 de Mark II A Medium Tank van 13,44 ton. Duitsland had in 1937 nog de lichte middelbare Pz Kw. II van 10 ton, terwijl de Pz Kw. III van 18 ton als middelbare gold.

¹⁾ Armored Cavalry Journal, July—August 1947.

Na 1939 neemt het middelbare type gestadig in omvang toe en dit blijft zijn voortgang vinden gedurende de 2e Wereldoorlog. In Amerika verschijnt in 1939 de M2A1 Medium Tank van 23 ton en in 1942 de M4A4 Medium Tank van 34 ton. Engeland bezat in 1939 de Mathilda van 26 ton en in 1945 de Comet van 33 ton. Duitsland had in 1940 de Pz Kw. IV van 25 ton.

Ofschoon omstreeks 1930 de grenzen van de middelbare tanks lagen bij 10 en 25 ton, zou men deze thans bij 18 en 40 ton kunnen stellen.

Indien men zou vragen, waarom de lichte tank in de toekomst zo belangrijk zal worden, dan kan men het antwoord in twee punten vast leggen:

I. Het opvoeren van het gewicht van tanks heeft zijn grenzen tengevolge van:

- a. het verlies aan mobiliteit als gevolg van het toenemen van het gewicht;
- b. de nederlaag, welke de tank lijdt en zal lijden in de wedloop tussen tank en pantserafweergeschut.

II. De noodzaak om in de toekomst tanks geschikt te maken, ze in grote getale door de lucht te vervoeren.

Beide punten zullen in het hierna volgende achtereenvolgens worden behandeld.

B. Snelheid, Mobiliteit en Vuurkracht.

De hierboven genoemde eigenschappen zijn ideaal voor een tank. Toch heeft een schijnbaar paradoxale toestand ertoe geleid, dat men de beide eerste karakteristieken gedeeltelijk heeft losgelaten voor een deel van de tanks, welke gedurende de 2e Wereldoorlog werden gebouwd.

Een onmiskenbaar feit is, dat de geallieerde tanks in 1944 en 1945 niet tegen de Duitse op konden, ook al waren de eerste in veel grotere getale aanwezig. Dank zij de superioriteit in de lucht, kon men de Duitse tank verontzijdigen.

We staan hier dus tegenover twee feiten:

- a. de middelbare geallieerde tanks konden niet wedijveren met de „Tiger” en de „Panther” (De „Tiger II” was 68 ton met 90 mm geschut).
- b. deze laatste werden evenwel uitgeschakeld door de geallieerde luchtmacht.

Met de wetenschap vervat in het laatste punt, namen de geallieerden evenwel geen genoegen.

De Amerikanen en Britten ontwierpen zwaardere tanks, die in staat moesten zijn de zwaardere types van de tegenstander te bestrijden. Uit deze pogingen ontstonden de Amerikaanse „General Pershing” (M 26) (40 ton en 90 mm geschut) en de Britse „Centurian” (40 ton en 90 mm geschut). Aan Russische zijde had men de „Josef Stalin” (50 ton en 12,2 cm geschut). Deze tendenz om zware tanks te construeren, blijft nog steeds doorwerken.

Dit opvoeren van het gewicht van tanks heeft ten doel een voertuig te construeren, dat onafhankelijk van het gevaar dat buiten dreigt, door kan rollen. Dit zal uiteindelijk tot immobiliteit leiden, aangezien de zware tank altijd moeilijker te verplaatsen is dan de lichte.

Indien we daar nog aan toevoegen de grote vorderingen, die gemaakt zijn op het gebied van de tankbestrijding („Tiny-Tim” rocket,

een racket van 12 inches en het terugstootloze geschut) en dan in ogen-schouw nemen de zeer grote verliezen, die de luchtmacht veroorzaakte aan de zware Duitse tanks in 1944 en 1945, dan komen we tot de conclusie, dat deze situatie niet erg rooskleurig is.

Nu te zeggen, dat de gemechaniseerde strijdkrachten hun waarde verloren hebben, is te verstrekkend. Niemand zal kunnen ontkennen, dat het verbruik van tanks zeer grote voordelen gebracht heeft in de vorige oorlog en dit zal ook in de toekomst zo blijven. De plaats, die de tank momenteel inneemt is veel groter dan enige jaren terug. In de gewone Amerikaanse infanterie divisie zijn al organiek 200 tanks ingedeeld.

We zullen ons nu moeten afvragen, wat de voornaamste eisen zijn, die we heden ten dage aan tanks zullen gaan stellen.

Het is onmogelijk te voorspellen wat de toekomstige vorm van de tank zal zijn, gezien de ontwikkeling van de wetenschap in de laatste jaren. Eén ding staat evenwel vast, nl. dat het pantser de wedloop met het pantserbestrijdingsmiddel zal verliezen. Alleen indien er een nieuw soort pantser uitgevonden wordt, dat per gewichtseenheid drie keer groter afwerend vermogen heeft dan het huidige, zal het pantser niet aan het kortste eind behoeven te trekken.

Gebeurt dit niet, dan zal het pantser ten opzichte van de moderne bestrijdingsmiddelen een minder belangrijke plaats innemen. Dit alles overwegende, moeten we ons afvragen, wat voor een voertuig geconstrueerd dient te worden om de infanterie te steunen bij de vervulling van haar taak. Mochten we hiervoor een bevredigende oplossing vinden, dan kunnen we zeggen dat het „tank-probleem” doelmatig is opgelost. Daar van de veronderstelling is uitgegaan, dat het niet in de toename van het gewicht gezocht moet worden, komen we voor het probleem te staan: „Wat moet de zware tank vervangen?” Logischer wijs gesproken: de lichte tank! Maar niet zoals deze zich in zijn huidige vorm voordoet.

Het nieuwe type moet meer de mogelijkheid scheppen om treffers op zichzelf te voorkomen, dan deze te kunnen verwerken. Dit dient dus een bewegelijke en snelle tank te zijn, die een klein doel biedt (een laag silhouette). De pantsering moet bestand zijn tegen vuur van artillerie en zware mitrailleurs. Verder moet deze tank beschikken over een grote offensieve vuurkracht. Dit laatste houdt in, in staat zijn: zware tanks op middelbare afstanden buiten gevecht te stellen en een goed gericht brisant-granaatvuur op grote afstanden af te geven.

Het gewicht van deze zou om de gedachten te bepalen maximaal 20 ton mogen zijn.

Mochten deze opvattingen in de toekomst doorgang vinden, dan worden vele problemen, welke aan tanks vastzitten eenvoudiger, zoals bijvoorbeeld: de moeilijkheden bij de productie verminderen, het scheepsvervoer van tanks wordt economischer, evt. noodbruggen behoeven niet meer berekend te zijn voor zeer grote lasten en ten slotte, van luchttransport kan gebruik gemaakt worden.

Bij dit alles moet men niet uit het oog verliezen, dat een gemechaniseerde eenheid ook in de toekomst tot vele taken geroepen kan worden nl.: een aanval op een sterke vijandelijke stelling, een diepe stoot in het vijandelijk gebied, een rusteloze achtervolging, het achterblijven als een mobiele reserve van een grote eenheid. Zulk een gemechaniseerde eenheid zal zijn opdracht moeten kunnen blijven volvoeren, ook nadat

zware verliezen geïncasseerd zijn. In verband daarmee zal men de tank afdelingen met een groter aantal tanks dienen te organiseren. Het uitvallen van een hoeveelheid tanks zal minder gevoelig moeten worden. (Dit laatste slaat ook op de productiekosten, die uit de aard der zaak voor de zwaardere typen veel hoger liggen, dan voor de lichte).

Dat snelle en bewegelijke lichte tanks het er onder volkomen dezelfde omstandigheden soms beter afbrengen, dan de middelbare, wordt zeer goed beschreven door Lieutenant-Colonel E. A. Trahan in zijn artikel „Speed-Essence of Amor”¹⁾. In het kort komt genoemd artikel hierop neer:

Een bataljon van de „2 nd U.S. Armored Division” moest op 4 October 1944 in samenwerking met infanterie een aanval doen op Duitse stellingen even Noord van Aken. De bataljonscommandant besloot deze aanval te doen met zijn drie Sherman compagnieën. De lichte tank compagnie (bestaande uit 17 Stuart tanks - M5) bleef in reserve. Gedurende twee dagen werden de Amerikaanse aanvallen met zware verliezen afgeslagen. De tankverliezen bleken aan het einde van de 2e dag 63 % te bedragen. Uiteindelijk ging de bataljonscommandant er toe over zijn lichte tank compagnie in te zetten, waarbij deze de snelheid en bewegelijkheid van haar wagens moest uitbuiten. Snelheid, doorzettungsvermogen en moed moesten de sleutels tot een eventueel succes vormen. „Gathering themselves, the light tanks burst through the lines of the mediums at 11 A.M. on the morning of the 6th, throttles wide open and the prayer of every man in line riding with them. At 35 miles per hour the M5s screamed toward the enemy in a single weaving line. The German gunners must have thought them mad. Then, as the realization dawned, they could not track these fleeting targets in their sights, the seeds of panic were sowed. The tankers and infantry, who were to follow, watched in wonder. One thousand yards, and not a tank hit. The mud and the soft ground, which had made the mediums sitting ducks for the German guns, were no great hindrance to the lighter M5s.

Two thousand yards, and still not a gap appeared in the charging line. The Germans were firing every weapon they had, and the line was alive with stabbing flashes, but the light tanks seemed to hear charmed lives. Individual Germans began to run to the rear. But every gun in the swiftly advancing line was firing, and they were cut down before they fairly started. Then the company disappeared in the low ground before Waurichem, and the mediums and infantry moved forward behind them.”

Bij het passeren van een tankgracht bleven er drie Stuarts in deze gracht steken en vielen dadelijk als slachtoffer van het Duitse pantserafweergeschut. De rest van de compagnie bleef met groot succes, zonder uitvallers, op de Duitse stellingen afstormen.

„Then five Mark VI (Pz Kw VI — Tiger) tanks appeared. Knowing their own weakness and strength, the lights rather than seek cover, continued their charge. The German crews vainly tried to track with their manually operated turrets, while the M5s literally ran circles around them. Round after round of 37 mm ammunition bounced off the sides of the heavily armoured German tanks, causing little damage other than the discomfort of the crews inside. Outflanked, and in

¹⁾ Military Review, May 1947.

danger of being completely cut off, the Mark VIs retired in confusion. The light company, triumphant, awaited further orders. They had succeeded, brilliantly, where the slower, more powerful attacks had failed."

Dit verslag spreekt voor zichzelf. Indien de Stuarts over krachtiger geschut hadden beschikt, was het hun waarschijnlijk gelukt verschillende „Tigers” buiten gevecht te stellen. Het succes werd behaald met tanks, die verre de mindere waren van die van de tegenstander. Het was het gevolg van moedig doorzetten en kundig gebruik van de eigenschappen van lichte tanks.

C. Het gebruik van tanks bij luchtlandingen.

The time is fast approaching when armour will be as much part of an airborne force as it is of the ground force of to day. (Major General C. E. Byers).

Ofschoon niemand zal ontkennen, dat de luchtmacht gedurende de afgelopen oorlog zeer grote vorderingen gemaakt heeft en met haar de mogelijkheden om luchtlandingsoperaties te volvoeren, heeft de slag om Arnhem in 1944 aangetoond, dat het succes van een dergelijk optreden nog veel te veel afhankelijk is van het opsluiten van de troepen op de grond. Andere zwakke punten, welke bij luchtlandingen naar voren kwamen waren o.a., dat na de landing de mobiliteit beperkt was en afhankelijk was, vooral in het begin stadium, van medegevoerde lichte vervoersmiddelen en indien mogelijk van bruikbaar buitgemaakt transport en verder dat deze luchtlandingseenheden zeer kwetsbaar waren voor aanvallen van gemechaniseerde eenheden.

Dit zou men in de toekomst kunnen ondervangen door aan luchtlandingstroepen die wapens te geven, die hen in staat zullen stellen met eigen middelen elke strijd met succes zelfstandig te voeren. Men zal daartoe deze troepen met een voldoende aantal tanks moeten uitrusten. (Een luchtlandingseenheid is een eenheid, waarvan de organisatie en opleiding berekend is op een inzet voor het gevecht via het luchtruim met behulp van vliegtuigen).

Er bestaan enkele zgn. „airborne tanks” nl. de „Tetrarch” (Light tank Mk. VII), 7,7 ton en 4 cm geschut en de „Locust” (Light tank T9E1), 7,6 ton en 37 mm geschut. Bij deze twee typen valt meteen het geringe geschut op. Bovendien zijn beide verouderd.

Bij het bepalen van het type tank, dat voldoet aan de eisen voor luchtlandingsoperaties, zullen de huidige zware soorten van 40 ton en meer als te zwaar gequalificeerd moeten worden. Het gewicht en omvang van tanks voor luchtlandingsoperaties moet geschikt zijn voor de zgn. „airlift”. De grootste glider, die op het ogenblik (begin 1949) bestaat is de XCG-20, waarmee in Amerika nog geëxperimenteerd wordt en die een laadvermogen heeft van 16.000 pounds. Men heeft de beschikking over vliegtuigen, die in staat zijn lasten van 30 tot 35 ton te vervoeren (nl. de B-36). Maar de moeilijkheden, die bij dit vliegtuig type komen kijken, zijn vele. De voornaamste is wel, dat het aantal vliegvelden, groot genoeg om deze luchtreuzen te kunnen laten starten, gering is.

Volgens de laatste gegevens zou er thans in de U.S.A. een vliegtuig zijn, dat een last van 40 ton kan vervoeren. Dit vliegtuig, evenals de B-36 is een bommenwerper, dus geen transporttoestel. Maar laten we aannemen, dat luchttransport voor tanks van \pm 40 ton mogelijk is, of

zeer binnenkort voorhanden is, dan moet men zich eens een voorstelling maken, welk een enorme overbelasting de industrie krijgt alleen voor het produceren van deze geweldige transportvliegtuigen en zware tanks. Alleen een land als de U.S.A. zou dit misschien op den duur kunnen volhouden.

Nu zal men zich waarschijnlijk afgevraagd hebben: waarom luchttransport voor tanks?

Door de eeuwen heen heeft men kunnen constateren, dat bijna altijd een nieuwe oorlog begint met de ideeën waarmee de voorgaande eindigde.

Als beheersende factor van de afgelopen oorlog kan naast de luchtmacht, het pantserwapen genoemd worden. In het laatste jaar nam deze dominerende positie enigszins af, als gevolg van de grote vooruitgang van de tank-bestrijdingsmiddelen. Toch bleef de situatie nog zodanig, dat bij het inzetten van een aanval, de tank altijd nog als één der voornaamste middelen gold om een aanval te doen slagen. De infanterie, hoewel nog steeds het hoofdwapen, werd min of meer „tankvolger”.

Evenwel, onder zware omstandigheden, zoals in Italië of bij nadelige weersgesteldheden, viel de tank op het tweede plan terug en werd de infanterie weer onbetwist de alleen heersende „Koningin van het Slagveld”. De laatste oorlog eindigde op een moment, dat de tanks nog steeds een der voornaamste aanvalsmiddelen vormden. Ofschoon het een onmiskenbaar feit is, dat zij gedurende de gehele oorlog veel tot de bewegelijke oorlogvoering bijdroegen, valt het niet te ontkennen, dat de tanks aan het einde van de strijd in Europa zelf niet meer in staat waren een vastgelopen beweging te herstellen.

Gaan we hier verder op in dan zouden we kunnen concluderen, dat een toekomstige oorlog tussen twee gelijkwaardige tegenstanders weer als in de 1e Wereldoorlog zou gaan verstarren, omdat er geen middelen zijn om fronten effectief te doorbreken.

Men zal daarom gedwongen zijn het bewegelijke in de strijd via andere wegen te bewerkstelligen. Dit kan bereikt worden met de zgn. verticale omvatting, nl. een aanval in 's vijands rug, waardoor bijstand verleend wordt aan een doorbrekingsactie of een landing van de hoofdmacht. Het indelen van pantsereenheden bij luchtlandingen schept de mogelijkheid om van de landingscentra uit bij verrassing diep in het vijandelijk gebied door te dringen.

Hiervoor staat reeds vermeld, dat luchtlandingstroepen dusdanig moeten zijn uitgerust, dat ze elke strijd zelfstandig kunnen voeren. Stelt men zo'n luchtlandingsgroep samen en is zij in staat niet alleen elke aanval het hoofd te bieden, doch eveneens zelf tot een aanval over te gaan, dan kunnen deze luchtlandingen op zeer grote afstanden voor de eigen troepen uit plaats vinden. Hiermee kan men de beweging in de gevechtsvoering herstellen, aangezien geen land in staat is zijn hele gebied voor de verdediging in te richten. De enige effectieve wijze om deze luchtlandingen te bestrijden is het vormen van mobiele en gemechaniseerde afdelingen, die centraal opgesteld worden.

Ook gedurende de 2e Wereldoorlog waren de tanks een van de voornaamste wapens om tegen luchtlandingstroepen op te treden. Vooral daar bij een luchtlanding de troepen veelal ver uit ekaar terecht komen, zal men deze verspreide afdelingen het best met snelle gemotoriseerde eenheden, ondersteund door tanks kunnen bestrijden. Om aan

deze ernstige bedreiging, die direct na de luchtlanding ontstaat, het hoofd te kunnen bieden, moeten de gelande troepen over voldoende tanks beschikken.

Gezien het feit, dat men thans in de U.S.A. en Groot-Brittannië zeer veel aandacht schenkt aan de mogelijkheden van luchtlandingen, dient rekening te worden gehouden, dat in een eventuele toekomstige oorlog meer luchtlandingen op grote schaal zullen plaats vinden, dan dit in de 2e Wereldoorlog het geval was.

De resultaten van deze proefnemingen in de U.S.A. en het Verenigd Koninkrijk zijn nog maar weinig bekend, maar aangenomen kan worden, dat luchtlandingen een veel beslissender rol zullen gaan spelen, dan bij voorgaande operaties het geval was. „Theirs may be the first and last effort.”

Voor wat betreft de inzet van tanks hierbij: het is geen kwestie meer of deze zgn. „airborne-tank-operaties” kunnen plaats vinden, maar slechts wanneer zij zullen worden toegepast.

D. Nabeschouwing.

Resumerende komen we tot de volgende punten:

- I. a. Als vaststaand feit kan worden aangenomen, dat het ongelimiteerd opvoeren van het gewicht van tanks tot immobiliteit zal leiden.
 - b. Het opvoeren van het gewicht van tanks is een streven zonder einde, aangezien de pantserbestrijdingsmiddelen een te grote voor-sprong hebben op het pantser. Slechts een sterkere pantser-soort, dat per gewichtseenheid 3 maal groter afwerend vermogen heeft, zal de tank in staat stellen de strijd met de pantserbestrijding op te nemen.
 - c. Het nieuwe tanktype moet daarom die eigenschappen in zich verenigen, welke de kans op een vijandelijke treffer tot een minimum beperken. (Klein doel, snel en bewege-lijk).
 - d. Dit type dient verder over grote offensieve vuurkracht te beschikken.
- II. Het geringe gewicht van de toekomstige tank is eveneens een vereiste, daar in de toekomst luchtlandingen met tanks zullen plaats vinden, teneinde een actie in front te steunen. Deze tanks zijn hierbij onontbeerlijk om luchtlandingen te doen slagen.

Het zal niet eenvoudig zijn deze ideeën doorgang te doen vinden, daar men geneigd is te geloven in de onoverwinnelijkheid van de massa. Begrijpelijkerwijs zal men in de eerst komende jaren blijven vasthouden aan de zware tanks, aangezien nog geen doorslag gevende resultaten zijn bereikt met proefnemingen van de „moderne lichte airborne tank”.

Wat betreft de toepassingsmogelijkheden in Indonesië van het bovenstaande het volgende:

Een middelbare- en zeker een zware tank zal in deze gebieden voor grote moeilijkheden geplaatst worden. Het grote aantal bruggen, waarvan zeer veel niet berekend zijn voor dergelijke lasten, reduceren het gebruik van het middelbare- of zware type tot uitzonderingen. Het om-trekken van zwakke punten in een weg is niet altijd mogelijk zonder daarbij zeer veel tijdverlies te nemen.

De situatie in Indonesië brengt dus alleen maar voordelen mee voor het gebruik van de hierboven besproken lichte tank, aangezien een eventuele vijand zich eveneens tot het lichtere type zal moeten beperken.

Een oordeel geven over de mogelijkheden van luchtlandingen in Indonesië behoort niet tot schrijver dezes competentie. Maar onmogelijk is het zeer zeker niet, vooral daar in de afgelopen oorlog vaak genoeg het onmogelijk geachte, gepresteerd werd.

LITERATUUR

1. „Report by the Supreme Commander to the Combined Chiefs of Staff on the operations in Europe of the Allied Expeditionary Force” (6 June 1944 to 8 May 1945).
2. „War-time tank production” (Reports by the select committee on National Expenditure and replies to the reports by the Government of the day. London 1946).
3. Airborne armies of the future” by Major General James M. Gavin (Infantry Journal, December 1946—January 1947).
4. „Armor and mobility” by Colonel Hayden A. Sears (Armored Cavalry Journal, March—April 1947).
5. „The future of armor as the arm of mobility” by Major A. J. Wilson (Armored Cavalry Journal, March—April 1947).
6. „Speed — Essence of armor” by Lieutenant Colonel E. A. Trahan (Military Review, Command and Staff College, May 1947).
7. „Your next war” by Lieutenant Colonel Fred. L. Walker Jr. (Infantry Journal, June 1947—July 1947).
8. „Mobile ground troops of the future” by Colonel Hamilton H. Howze (Armored Cavalry Journal, July—August 1947).
9. „Tank development and production 1939—1945” by Lieutenant Colonel R. M. P. Carver (Armored Cavalry Journal, July—August 1947).
10. „The light tank, past, present and future” by Lieutenant Colonel R. M. P. Carver (Armored Cavalry Journal, July—August 1947).
11. „Exercise Longstop” by Charles Gardner (Armored Cavalry Journal, November—December 1947).
12. „The future of armor” by Major General James M. Gavin (Infantry Journal, January 1948).
13. „Airborne army’s first test” by Major General James M. Gavin (Infantry Journal, January 1948).
14. „Airborne on paper wings” by Major D. T. Rellett and Major W. Friedman (Infantry Journal, May—June 1948).
15. „Armored Cavalry of the present — and the future” by Colonel P. A. Disney (Armored Cavalry Journal January—February 1948).
16. „Armor in the team” by Lieutenant Colonel C. W. Alrams (Armored Cavalry Journal, July—August 1948).
17. „The future of Armor” by General J. L. Devers (Armored Cavalry Journal, September—October 1948).
18. „Armor expands the airhead” by Major General C. E. Byers (Armored Cavalry Journal, September—October 1948).
19. „The armored future” by Colonel S. L. A. Marshall (Armored Cavalry Journal, November—December 1948).
20. „The place of armor in the modern day army” by Major General W. G. Livesay (Armored Cavalry Journal, November—December 1948).
21. „Armored Warfare, considerations of past and future” by General Heinz Guderian (Armored Cavalry Journal, January—February 1949).
22. „Trends in Tanks development” by Colonel H. H. D. Heiberg (Armored Cavalry Journal, January—February 1949).

DE LUCHTLANDINGSTROEPEN IN DE OPERATIE „MARKET-GARDEN”

door TH. DE WINTER, *Majoor der Artillerie K.N.I.L.*

I. Inleiding

Zoals bekend zal zijn is het oorspronkelijke idee van luchtlandingsstroepen afkomstig van Rusland. Tijdens de Duitse invasie van Rusland echter konden niet dan op zeer beperkte schaal luchtlandingstroepen worden ingezet. Nadat de Duitse bedreiging voorbij was, waren de Russen niet meer in staat een luchtlandings-operatie van enige betekenis uit te doen voeren.

De Duitsers waren de eerste die luchtlandingstroepen op grote schaal inzetten, een goed voorbeeld hiervan is de actie op Kreta. Nimmer echter bleken de Duitsers in staat een dergelijk groots opgezette actie te herhalen. Nadat zij het overwicht in de lucht hadden verloren en tot de verdediging moesten overgaan, waren zij gedwongen de luchtlandingstroepen als normale infanterie in te zetten.

Bij de bestudering van de luchtlandings-operaties gedurende de 2e Wereldoorlog, zien we dus het opmerkelijke, dat zowel de Russen als de Duitsers niet in staat bleken deze nieuwe wijze van oorlogsvoering op een schaal van enige betekenis toe te passen, daarentegen de Amerikanen en Engelsen de techniek ontwikkelden en perfectioneerden op een zodanige wijze dat zij in staat waren de luchtlanding-operaties uit te voeren op een schaal, zoals dit gedurende en na de operatie „Overlord” (Normandië) plaats vond.

II. Korte samenvatting van hetgeen aan de operatie „Market—Garden” was voorafgegaan.

Na de hevige gevechten op de kust van Normandië en op het schiereiland Contentin, forceerden de legers van Generaal Bradley op de 25ste Juli de doorbraak bij St. Lo, hiermede ving de snelle opmars van de geallieerde legers naar het Noorden en Noordoosten aan. Parijs werd de 25ste Augustus door het Iste US Leger bezet. De operatie „Anvil” (Zuid-Frankrijk) werd op de 15e Augustus ingezet, op de 28ste had men sterke bruggehoofden verkregen, waarna de vrijwel ononderbroken opmars door de Rhône Vallei aanving. Op de 1ste September hadden de Duitsers aan totale verliezen ongeveer 400.000 man, onder de voortdurende geallieerde luchtaanvallen trokken de Duitse Legers terug op de veilige Siegfried Lijn.

Brussel en Antwerpen werden resp. 3 en 4 September door de Engelsen bezet. De geallieerde aanvoerlijnen waren tot het uiterste gerekt en alleen zulke noodmaatregelen als de beroemde „Redball Highway” en met bevoorrading van de lucht uit kon men de legers van het hoognodige voorzien.

Om de zoëven genoemde redenen en mede in verband met de formidabele hindernissen, de Siegfried Lijn en de Rijn, was het tempo van de geallieerde opmars belangrijk langzamer geworden.

Gedurende de operatie in Noord-Frankrijk waren vele luchtlandingsacties voorbereid. De 1ste Britse divisie ontving 16 verschillende opdrachten operaties voor te bereiden. Deze operaties hadden o.m. betrekking op de doorbraak bij St. Lo, het vermeesteren van Franse havensteden, het versterken van Franse ondergrondse strijders in de rug van de vijand en het vermeesteren van bruggen over de Seine. Geen van deze operaties kwam echter verder dan de noodzakelijke zorgvuldige voorbereiding, daar de ontwikkeling van de toestand de inzet van luchtlandingstroepen niet nodig maakte.

Het was ongeveer in dit tijdperk dat de algemene bevelhebber (generaal Eisenhower) besloot eerste prioriteit te verlenen aan de opmars van de Noordelijke legers naar de Rijn.

In zijn officieel rapport aan de Chieff of Staff zegt Gen. Eisenhower:

„In view of the fact that the main highway to Berlin — the plains and level fields of Northerh Germany — lay beyond the Rhine in the north, and that the southern country was unsuitable for the desired rapid advance and continued exploitation by reason of its mountainous and forested terrain, my commanders and I were in full agreement as to the desirability of exerting our strongest pressure in the North. The attractive possibility of quickly turning the German north flank led me to approve the temporary delay in freeing the vital port of Antwerp, the seaward approaches to which were still in German hands.”

Bij het nemen van de beslissingen werd de algemeen bevelhebber bovendien beïnvloed door de volgende factoren:

- a. de gedemoraliseerde toestand van de vijand,
- b. de kritieke „supply”-toestand bij het US Iste en IIIe Leger,
- c. de kunstmatige (Siegfried Lijn) en natuurlijke (Rijn) hindernissen in het front van eigen troepen.

Op dat moment stonden aan de bevelhebber drie mogelijkheden open nl.:

- a. de huidige positie te behouden en te wachten op versterkingen en aanvoer,
- b. een aanval op beperkte schaal op de Siegfriedlijn met de beschikbare troepen en voorraden,
- c. een omvatting van de vijandelijke Noordflank door een opmars door Holland.

Het officiële inlichtingsrapport vermeldde: „de vijand trekt zich terug over de Schelde, hierbij beide oevers bezet houdende. „Een troepenverplaatsing wordt uitgevoerd langs de noordzijde van het L'Escaut Canal naar stellingen in het Oosten. De havensteden in Holland zullen worden vastgehouden teneinde verbetering in de geallieerde bevoorradings te verhinderen. Geen grote troepenconcentraties worden verwacht in de zône van het 2e Britse Leger”.

Aldus was de toestand op het moment dat de operatie „Market Garden” zou aanvangen.

III. Beschouwing van de deelnemende luchtlandingstroepen:

Het Iste Geallieerde Luchtlandingsleger werd op de 8ste Augustus 1944 opgericht en onder commando gesteld van General Brereton met Generaal Browning als „second in command”.

Alle beschikbare luchtlandingstroepen en troepentransport vliegtuigeenheden werden onder dit commando samengevoegd.

Het Hoofdkwartier bestond ongeveer 6 weken voor de aanvang van de operatie „Market-Garden”. Gedurende deze 6 weken echter werd voldoende ervaring opgedaan daar vier operaties volledig moesten worden voorbereid; omstandigheden maakten uitvoering van deze operaties echter onnodig.

Het Iste Geallieerde Luchtlandingsleger was als volgt samengesteld:

- 1e. XVIII US Luchtlandings Corps bestaande uit de 82ste en 101ste Divisie.
- 2e. de Iste Britse Luchtlandingsdivisie.
- 3e. de 1ste Poolse Parachute brigade.
- 4e. 9th US Air Transport Command.
- 5e. 38ste en 46ste RAF Transport Groups.

De 82ste US divisie had landingen verricht in Sicilië en bij Salerno. Sedert Juli 1944 onderging de divisie verdere training in Engeland.

De 101ste US divisie had landingen uitgevoerd in Normandië en onderging eveneens sedert Juli 1944 verdere training in Engeland.

De Iste Britse divisie had deelgenomen aan de luchtlandingen op Sicilië en had daarna als infanterie-divisie deelgenomen aan de strijd in Italië.

De 1ste Poolse Parachute brigade, die de Iste Britse divisie zou versterken, had gedurende 2 jaren opleiding genoten in Engeland.

Alle transport eenheden van de 9th US Air Transport Command hadden deelgenomen aan de landingen in Normandië en alle eenheden hadden een grondige opleiding gehad met zowel US als Britse luchtlandingstroepen.

IV. De voorbereiding.

Op de 10e September werd door het Algemeen Hoofdkwartier (Generaal Eisenhower) opdracht verstrekt aan Generaal Brereton waarin hem o.m. werd bevolen samen te werken met het 2e Britse Leger voor de opmars naar de Rijn, door Holland.

Het plan voor de actie door Generaal Montgomery opgemaakt luidde in het kort als volgt:

- a. door luchtlandingen het vermeesteren van Eindhoven—Grave—Nijmegen en Arnhem, teneinde een snelle opmars van de grondtroepen naar het Noorden mogelijk te maken;
- b. het forceren van een doorbraak in de vijandelijke stelling in het zuiden, teneinde de weg te openen door Valkenswaard—Eindhoven Grave—Nijmegen en Arnhem, de gemaakte corridor te verbreden met pantsereenheden.

In tegenstelling met de luchtlandings-acties uitgevoerd bij Normandië en Sicilië, die beiden bij nacht werden uitgevoerd en waarbij de aanval bij nacht plaats had, werd besloten deze luchtlandingsactie bij dag uit te voeren. Hierdoor trachtte men te verkrijgen:

- a. een geslotener formatie van de transportvliegtuigen;
- b. een grotere dichtheid van de landingseenheden (massa);
- c. een sneller reorganiseren van de luchtlandingstroepen op de grond en een beter oriënteren op het doel.

De taken voor de luchtlandingstroepen waren als volgt toegewezen:

- a. de 101ste US divisie te landen tussen Eindhoven en Veghel, de brugger vermeesteren over het Willemskanaal bij Veghel en over het Wilhelmina Kanaal bij Son.
- b. de 82ste US divisie, te landen tussen de Maas en de Waal ten zuiden van Nijmegen, het vermeesteren van de bruggen over de Maas bij Grave, over de Waal bij Nijmegen en over het Maas—Waal kanaal tussen Grave en Nijmegen.
- c. de Iste Britse divisie, versterkt door de 1ste Poolse Parachute brigade, te landen aan de noordzijde van de Nederrijn ten Westen van Arnhem en aan de zuidzijde van de rivier ten zuiden van Arnhem, het vermeesteren van de bruggen over de Nederrijn bij Arnhem.
- d. de 52ste Infanterie-divisie zou zodra een vliegveld door de genie van de luchtlandingstroepen in gereedheid was gebracht bij Arnhem worden ingevlogen.

Alle eenheden ontvingen de opdracht de hun toegewezen doelen vast te houden totdat contact zou zijn verkregen met de Garde Pantserdivisie van het 30ste Corps, daarna zouden de luchtlandingsdivisies belast worden met flankbeveiliging van het Corps.

Generaal Browning werd belast met de uitvoering van de operatie, zodra het 2e Britse Leger aansluiting had verkregen zouden de luchtlandingstroepen komen onder commando van het 30ste Corps.

Op de grond zou de hoofdaanval worden uitgevoerd door het 2e Britse Leger, op de Noord en Westflank beveiligd door het Iste Canadese Leger.

In verband met het tekort aan troepentransportvliegtuigen werd het niet mogelijk alle troepen in één vlucht over te brengen. Het werd daarom noodzakelijk luchttransport-prioriteiten vast te stellen. Een 100 % succes bij Arnhem werd niet mogelijk geacht indien de acties ten zuiden van Arnhem niet volledig slaagden, in verband hiermede verkreeg de Iste Britse divisie de laagste prioriteit. Deze divisie zou in twee vluchten worden overgebracht n.l. de eerste op D-dag, de tweede op D plus 1. Deze wijze van overbrengen zou uiteraard de gevechtskracht van de divisie belangrijk verlagen, echter men verwachtte slechts lichte vijandelijke tegenstand. Dit tezaam met de verwachte gunstige ontvangst van de geallieerde troepen door de Hollanders zou het nadeel van de verdeling van de landingen over twee dagen moeten compenseren.

Het vervoer van de luchtlandingstroepen zou plaats hebben langs twee routes vanuit de UK. Langs de Noordelijke route zouden de 82ste US divisie en de Iste Britse Divisie worden ingevlogen, langs de zuidelijke route zou de 101ste US divisie worden vervoerd.

Bij het vaststellen van de landingszônes werden de volgende factoren in acht genomen:

- a. afstand en toegangswegen tot het doel,
- b. het principe van massa landingen door luchtlandingstroepen,
- c. het vermijden van luchtdeel geschut.

Daar verrassing een van de voornaamste factoren in het optreden van luchtlandingstroepen is, werd het wenselijk de vijand door troepenverplaatsingen aan het front te misleiden. Teneinde de vijand te doen geloven dat de bevoorrading zo slecht was dat een geallieerde aanval onmogelijk was, werden de verkenningsseenheden van het 30ste Corps op sommige punten meer dan 10 mijl teruggetrokken. Bovendien zou,

om de werkelijke opzet te verbergen, een aanval worden ingezet door het Iste en IIIe US leger.

Troepen en voorraden voor de actie werden geconcentreerd ten Noorden van het Albert Canal en gereed gesteld voor de opmars naar het noorden.

De luchtsteun voor D-dag viel uiteen in drie delen n.l.:

- a. de neutralisering van vijandelijke luchtmacht en anti-lucht-doelgeschut.
- b. het transport van de troepen en materiaal.
- c. het escorteren en beveiligen van de troepentransport-vliegtuigen.

Het plan voor de beveiliging van de transportvliegtuigen bestond uit een jagerdekking op grote hoogte en bescherming van duikbommenwerpers op lage hoogte, de laatste om eventueel overgebleven anti-lucht-doelgeschut te neutraliseren. Deze taken werden opgedragen aan de 8th en 9th US Air Force en aan het British Air Defense Command.

Op de 16e September waren alle plannen voor de actie volledig uitgewerkt en de orders uitgegeven. In de avond was de weersvoorspelling voor de volgende dag gunstig en om 1900 uur werd besloten de actie op de 17e September aan te vangen.

V. Het terrein.

Alvorens over te gaan tot het bespreken van de actie lijkt het wenselijk het terrein waarin de actie zou plaats vinden nader in beschouwing te nemen.

De rivieren en kanalen maken de voornaamste factoren in dit terrein uit. In de doelgebieden liggen drie grote rivieren en drie grote kanalen, het vermeesteren van de 6 bruggen over deze rivieren en kanalen was de hoofdtaak van de luchtlandingstroepen. Deze rivieren en kanalen zouden tevens de eenheden van elkaar isoleren, zodat drie onafhankelijke gebieden zouden worden gevormd.

De Rijn nabij Arnhem is door hoge dijken omgeven en is ongeveer 100 m breed. De Waal is ongeveer 260 m breed, de Maas 120 m.

Het Maas-Waal kanaal dat het gebied van de 82ste divisie doorsneed is 60 m breed. Hoewel het Willems- en Wilhelmina-kanaal minder breed zijn bleven zij formidabele hindernissen.

Het dominerende gebied is een begroeide heuvelrug, ongeveer 70 m hoog, lopende direct ten zuidoosten van Nijmegen. Deze heuvelrug beheerst de hoofdweg tussen de Maas en de Waal, het vermeesteren van deze hoge grond was een eerste vereiste voor het verkrijgen van de brug over de Waal.

In het gebied is slechts één hoofdweg lopende Noord-Zuid. De secundaire wegen waren van geen waarde voor de pantsereenheden i.v.m. de onvoldoende capaciteit van de bruggen.

De afstanden tussen de doelen waren zeer groot en het werd voor de divisies practisch onmogelijk geacht het gehele gebied tussen de doelen te beheersen. De afstand van Eindhoven naar Grave is 45 km, van Grave naar Nijmegen 15 km en van Nijmegen naar Arnhem 17 km, in andere woorden de afstand van het zuidelijke tot het noordelijke doel was ruim 75 km.

Hier stond echter tegenover dat de afstand van de uitgangspstelling van het 30ste Corps tot Eindhoven (het zuidelijke doel) slechts 13 mijl bedroeg.

VI. De actie.

Thans zal zeer in het kort de actie van dag tot dag worden gevolgd en vervolgens de operatie bij Arnhem nader in ogenschouw worden genomen.

D - d a g: de landingen verliepen volgens het plan, zij vingen aan om 1400 uur en waren in 1½ uur voltooid. De parachute- en luchtlandingstroepen landden op enkele uitzonderingen na in de vastgestelde zônes. De tegenstand was licht en tegen middernacht waren vrijwel alle, voor die dag vastgestelde, doelen genomen.

De Garde Pantserdivisie was zijn opmars vanuit het zuiden begonnen, doch had onverwacht hevige weerstand ontmoet. Tegen de avond bereikte deze divisie een punt ongeveer 6 mijl ten zuiden van Eindhoven.

D p l u s 1: aan beide zijden werden de troepen versterkt. De landingen op deze dag verliepen vrijwel volgens het plan.

De Duitsers versterkten hun troepen bij Best zuidwest van de 101ste US divisie, aan de rand van het Reichswald ten oosten van de 82ste US divisie, en in de nabijheid van Arnhem, ten westen van de Britse Iste Divisie.

D p l u s 2: de verwachtingen voor deze dag waren hoog gesteld, de dag eindigde echter met een ernstige tegenslag. Om 12.00 verkreeg de Garde Pantserdivisie contact met de 82ste US divisie, een gezamenlijke poging om de brug bij Nijmegen te vermeesteren, mislukte echter.

D p l u s 3: deze dag werd hoofdzakelijk in beslag genomen door de strijd om de brug over de Waal bij Nijmegen.

D p l u s 4: de gemaakte corridor moest worden verdedigd tegen hevige vijandelijke tegenaanvallen. Ongeveer ¼ van de Poolse Parachute brigade werd ten zuiden van Arnhem geland, enige vordering werd gemaakt ten noorden van de Waal. De verwachte opmars tot de Nederlanden werd echter nog niet uitgevoerd.

D p l u s 5: de toestand werd slechter. Het aanbrengen van versterkingen door de lucht was uitgesloten in verband met het ongunstige weer. De versterking van de Duitse troepen uitte zich in aanvallen op de verbindinglijnen nabij Veghel en in de hevige tegenstand bij Elst, en in de voortdurende druk uitgeoefend op de perimeter welke door de Iste Britse Divisie werd vastgehouden.

D p l u s 6: liet zich aanvankelijk gunstiger aanzien. De verbindingsweg tussen Veghel en Uden werd weder geopend, enige vorderingen werden gemaakt tussen de Waal en Nederrijn.

D p l u s 7: een zeer gering aantal troepen forceerden een overgang over de Rijn en verkreeg contact met de Iste divisie, de sterkte was echter te gering om enige invloed te kunnen uitoefenen. De verbindingsweg werd voor de tweede maal afgesneden.

D p l u s 8: werd besloten alle troepen ten noorden van de Rijn terug te trekken. Deze beslissing werd genomen daar:

- a. het niet mogelijk bleek de Rijn met een voldoende sterke troepenmacht over te steken,
- b. de sterkte van de vijand ten zuiden van de Rijn te groot was,
- c. de verbindingslijn in het zuiden wederom was afgesneden.

D p l u s 9: de toestand was betrekkelijk stabiel. De poging om de Rijn over te steken werd opgegeven, de verbindingsweg in het zuiden was weder geopend.

VII. De operatie bij Arnhem.

Laten we thans het belangrijkste deel van de actie n.l. de operatie bij Arnhem nader in beschouwing nemen.

Dit deel van de actie was opgedragen aan de 1ste Britse Luchtlandingsdivisie versterkt met de 1ste Poolse Parachute brigade.

De taak was het vermeesteren van de brug over de Rijn bij Arnhem en het verkrijgen van bruggehoofd over de Rijn.

Het plan was als volgt:

Geland zou worden in twee golven n.l. op D-dag de 1ste Para brigade — de 1ste Glider brigade en de helft van de divisie troepen, op D plus 1 zou worden geland de 4e Para brigade — de Poolse Para brigade en de rest van de divisie-troepen.

De landingszônes voor de 1ste Britse Divisie waren noord en west van Wolfheze op een afstand tussen de 8 en 13 km van de brug, de landing van de Poolse Para brigade zou plaats hebben ten zuiden van de Nederrijn bij Driel.

De keuze van deze landingszônes, die betrekkelijk ver van het hoofdoel aflagen werd beïnvloed door:

- a. de dichte bossen en de aanwezige gebouwen ten noorden van de rivier maakten het onmogelijk een landingsplaats geschikt voor zweefvliegtuigen en parachutisten dicht bij het doel te vinden.
- b. de aanwezigheid van luchtdoelgeschut in de nabijheid van Arnhem.

Het lag in de bedoeling eerst de hoofdverkeersbrug te vermeesteren en daarna de spoor- en pontonbrug benedenstreams. Vervolgens zou een perimeter door Arnhem worden gevormd, waarvan de flanken op de Rijn zouden aansluiten.

Na aankomst van de rest van de troepen (D plus 1) zou deze perimeter worden uitgebreid zodat geheel Arnhem en de hoge grond noordwest van de stad binnen de perimeter zouden vallen.

De uitvoering van het plan: bij luchtlandingen is het normaal dat de parachutisten het eerst worden geland teneinde landingsterreinen voor gliders te vermeesteren. In de operatie bij Arnhem echter landden de gliders het eerst, slechts voorafgegaan door personeel van de 21ste Independent Para cie, belast met het aanbrengen van bakens en tekens om de juiste weg aan de transportvliegtuigen te wijzen.

De landing bleek goed geslaagd, zowel de 3 bataljons van de 1ste Para brigade als de in gliders vervoerde infanterie landden vrijwel allen in de juiste zônes. De parachutisten reorganiseerden snel en ving hun opmars naar hun doel in Arnhem aan. De luchtlandingstroepen bleven de landingszônes bezetten voor de aankomst van de tweede golf op D plus 1.

Nabij Oosterbeek ondervonden de eenheden die de opmars leidden de eerste hevige tegenstand. In plaats van de door de geallieerde verwachte lichte tegenstand trof men in de buurt van Arnhem een grote Duitse troepenconcentratie van bijna een Pantser Legercorps aan.¹⁾

¹⁾ Noot van de Redactie.

De eerste belangrijke tegenstand werd op 17 September niet ondervonden van onderdelen van het II S.S. Pantserkorps doch van een bataljon Unterführerschule dat toevallig ter hoogte van Wolfheze aanwezig het Eng. 3e bat. van de 1e Para Brig. te plm. 16.00 aangreep en hoewel door de Engelsen geleidelijk tegen de spoorbaan teruggedrongen de meer noordelijk oprukkende Engelse colonnes de gehele verdere dag vasthield in uitputtende bosgevechten.

Het 2e Para bataljon ondervond betrekkelijk geringe weerstand en forceerde een weg naar de brug. De aangebrachte vernielingsmiddelen werden verwijderd en de brug was gereed voor gebruik door het 2e Britse Leger.

De Duitse tegenstand nam echter elk uur in hevigheid toe in het gebied van het thans volkomen geïsoleerde 2e Para bataljon. De 1ste en 3e Para bataljons waren in een hevige strijd gewikkeld nabij Beek, tegen de overmachtige door tanks gesteunde vijand werden hevige verliezen geleden.

Terwijl deze gevechten plaats vonden werden de landingszônes beveiligd door de met zweefvliegtuigen gelande troepen in afwachting van de transporten op D plus 1. Slecht weer op de bases in Engeland was de oorzaak dat deze tweede landing in plaats van op het vastgestelde uur (0900 uur) eerst om 1600 uur plaats vond. Dit uitstel van 7 uren heeft uiteraard belangrijke invloed gehad op het verloop van de gehele actie.

De landingen werden, zoals reeds werd aangegeven, ver van het doel uitgevoerd, de enige hoofdopmarsweg van de landingszônes naar het doel was thans in Duitse handen. De opmars langs secundaire wegen werd ongewenst geacht daar de troepen te veel verspreid zouden worden.

Met de tweede golf werden geland de 4e Para brigade en de rest van de divisietroepen. Deze eenheden slaagden er niet in voldoende kracht te ontwikkelen om het 1ste en 3e Para bataljon te versterken, deze bataljons op hun beurt waren niet in staat hun opmars voort te zetten naar de brug om het 2e Para bataljon te steunen. In twee dagen was de sterkte van de 4e Para brigade door de geleden verliezen teruggebracht op 250 man.

Op de 21ste September werd de Poolse Para brigade geland, gedurende 4 achtereenvolgende nachten trachtte deze brigade een overgang over de Rijn te forceren en troepen in de Britse perimenter te brengen. Slechts 250 man slaagden erin dit doel te bereiken.

Het plan voor bevoorrading van de lucht uit mislukte volkomen, daar de voor de „droppings” vastgestelde zônes in Duitse handen waren gevallen. Pogingen aangewend om door radioverbinding met de bases in Engeland deze zônes te wijzigen waren vruchteloos, verbinding kon niet worden verkregen.

Het zo hoognodige voedsel en de munitie viel in handen van de vijand hetgeen bovendien gepaard ging met grote verliezen aan transportvliegtuigen.

De vijandelijke druk nam steeds toe, het 2e Bataljon bij de brug leed zware verliezen, door de andere bataljons van de 1ste brigade werden eveneens zware verliezen geleden in de hopeloze pogingen de brug te bereiken. De rest van de divisie die contact probeerde te verkrijgen met de 1ste en 3e bataljons boekte een enorm aantal slachtoffers.

Naar aanleiding van deze zeer ongunstige toestand besloot de divisie-commandant de aanwezige troepen zo veel mogelijk te verzamelen en een bruggenhoofd te vormen langs de westrand van Oosterbeek in het zuiden beschermd door de Rijn. Alleen op deze wijze kon men een punt van aansluiting met het 2e Britse Leger openhouden.

Deze manoeuvre werd bij nacht uitgevoerd, de resten van de divisie

werden verzameld in het bruggenhoofd dat slechts 1000 x 1500 yards was. De resten van de 1ste Brigade, de 4e Brigade de overlevenden van de Independent Para cie, de divisietroepen en gliderpiloten, stonden in deze perimeter bloot aan een constant mortier en artillerie bombardement en aan voortdurende luchtaanvallen.

Toen de divisiecommandant overtuigd was, dat hij de positie onmogelijk langer zou kunnen houden zond hij twee officieren over de Rijn om het naasthogere hoofdkwartier van de toestand op de hoogte te stellen. Deze officieren volbrachten hun opdracht en keerden terug met het plan voor de terugtocht. Deze terugtocht had plaats in de nacht van 26—26 September en ving aan om 22.00 uur. Teneinde de vijand te doen denken dat versterkingen waren aangevoerd en men van plan was de Rijn over te steken legde de artillerie een hevige barrage aan de Noordzijde van de rivier. De genie van het 2e Leger werd belast met het overbrengen van de evacuerende troepen van de Noordoever naar de Zuidoever van de rivier. De terugtocht werd bij duisternis uitgevoerd en voortgezet in de richting van Nijmegen, waar de overgebleven troepen werden gereorganiseerd.

Van de 10.000 man, inbegrepen glidertroepen en gliderpiloten waren 7065 man gedood, gewond of vermist.

Uit de operatie bij Arnhem kunnen de navolgende lessen worden getrokken:

- a. het grote belang van grondige en juiste inlichtingen;
- b. de noodzaak de sterkte van de gehele divisie bij het begin van de operatie ter beschikking te hebben,
- c. landingszônes moeten zijn gelegen in de onmiddellijke nabijheid van het doel.
- d. de waarde van „Fighting spirit” bij de troepen.

Alvorens enkele algemene opmerkingen en conclusies t.a.v. de operaties te geven volgen eerst enige cijfers betreffende de uitgebreidheid van de operatie „Market-Garden”:

- a. gemaakt werden 13000 vluchten door vliegtuigen,
- b. gebruikt werden 2600 zweefvliegtuigen,
- c. 2000 voertuigen werden door de lucht vervoerd,
- d. 34876 man troepen werden overgevlogen,
- e. 568 stukken artillerie werden door de lucht vervoerd,
- f. 5200 ton voorraden werden door de lucht aangevoerd.

Indien men dan bedenkt dat van de 14 dagen die de operatie duurde (17—30 Sept) slechts 5 dagen het weer zodanig was dat normaal luchtvervoer kon worden toegepast, krijgt men een indruk van de voorbereidingen nodig voor een dergelijke operatie.

Aan totale verliezen kostte de operatie de luchtlandingstroepen 12.000 man.

VIII. Algemene opmerkingen.

1. In het algemene plan zoals opgezet, had geen beter gebruik gemaakt kunnen worden van het Iste Geallieerde Luchtlandingsleger. Alleen een grote strategische eenheid van deze aard kon een dergelijke flankmanoeuvre uitvoeren, de bruggen over de rivieren vermeesteren en de weg openen voor een doorbraak van grondtroepen.
2. Het gebruik van luchtlandingstroepen op grote schaal in een operatie

die mogelijkheden opent voor exploitatie van het verkregen succes, vereist zeer zorgvuldige studie van de vijand en het terrein, teneinde de uitvoering verrassend en krachtig te doen zijn. Het vermoedelijk onvoldoende bestuderen van de mogelijkheden waartoe de vijand in staat was, was de oorzaak van de vertraging in het vermeesteren van de brug bij Nijmegen en daarmee verbandhoudende verliezen van de Iste Britse divisie.

3. Voor de eerste maal werd de landing uitgevoerd bij daglicht. Deze aanval bij dag werd mogelijk gemaakt door het overwicht in de lucht en leverde grote voordelen op. Het behouden van de formaties werd belangrijk eenvoudiger, de waarneming vanuit de lucht werd vergemakkelijkt.
4. Het principe van het gebruik van luchtlandingstroepen in „massa” werd wederom bevestigd. De beschikbare troepen dienen in één enkele vlucht te worden overgebracht, het gebruik van tactische eenheden op een zeer breed front moet worden vermeden teneinde het verband niet te vernietigen en het niet onmogelijk te maken als eenheid op te treden.
5. Het gebeurde bij Arnhem en het uitstel bij het vermeesteren van de brug bij Nijmegen bevestigt wederom de noodzaak snel steun te moeten verlenen aan luchtlandingstroepen.
Ondanks de vooruitgang die gemaakt is in het vervoeren van wapens en voertuigen door de lucht kan nog steeds geen vergelijking worden doorstaan met het materieel en de bewapening van een grondeenheid die de tijd heeft gehad te bekomen van de eerste verrassing. Het is daarom noodzakelijk dat luchtlandingstroepen zo snel mogelijk door grondtroepen worden gesteund.
Het contact moet worden verkregen binnen een paar dagen, afhankelijk van de toestand tussen 3 en 5 dagen.
6. Indien luchtlandingstroepen op de juiste wijze worden gebruikt, kunnen zij, doordat zij in staat zijn volledige verrassing te verkrijgen, groot succes behalen.
7. De hulp welke moet komen van opvolgende vluchten is, in verband met weersomstandigheden, dermate onzeker dat het niet alleen raadzaam is alle troepen in één vlucht over te brengen, doch tevens dat met deze troepen voldoende voorraden worden geland, waarmee een depôt kan worden opgezet.

IX. Conclusies.

Er zijn uiteraard vele oorzaken aan te wijzen welke tot de mislukking van de operatie hebben geleid. Het is daarom interessant zowel de geallieerde als de Duitse meningen te beschouwen.

1. de geallieerden wijten de mislukking o.m. aan:
 - a. de vertraging ondervonden in de opmars van het 2e Leger naar Nijmegen en de vertraging door de Amerikanen ondervonden bij de vermeestering van de brug over de Waal bij Nijmegen.
 - b. onvoldoende transportvliegtuigen, waardoor het niet mogelijk werd de Iste Britse divisie en haar voorraden in één vlucht over te brengen.
 - c. de ongunstige weersgesteldheid waardoor de luchtsteun voor de luchtlandingstroepen en voor de grondtroepen onvoldoende was.
 - d. het niet in staat zijn steun te verlenen aan de luchtlandingstroepen bij Arnhem.

2. In een op de Duitsers buitgemaakt document wordt de mening weergegeven van een hoog officier van de Duitse Luchtmacht:
- a. de landingen waren onvoldoende geconcentreerd; daar de landingen verdeeld waren over een periode van drie dagen hadden de Duitsers nimmer de gehele sterkte van de Iste Britse divisie tegenover zich.
 - b. de geallieerde inlichtingendienst was niet op de hoogte van de aanwezigheid van het Duitse SS Pantserkorps dat Noord van Arnhem werd gereorganiseerd: of, indien zij daarentegen wel van deze aanwezigheid op de hoogte waren, waren onvoldoende maatregelen genomen voor een ontmoeting van deze troepenmacht.
- Waarschijnlijk is het eerste (onbekendheid met aanwezigheid) het geval geweest.
- c. Arnhem was te ver van het front, de luchtlandingstroepen konden hun posities niet lang genoeg vasthouden om de grondtroepen gelegenheid te geven de doorbraak in het zuiden te forceren en aansluiting te verkrijgen.
 - d. het ongunstige weer dat op de dag van de landingen volgde, verhinderde bevoorrading van de lucht uit. Het maakte tevens onmogelijk de noodzakelijke isolering van het gevechtsveld en directe luchtsteun voor de grondoperaties. Indien de geallieerden erin waren geslaagd de Duitse verbindingslijnen af te snijden, had de aanval succes kunnen hebben.

Alhoewel de operatie in zijn geheel genomen niet aan het doel beantwoordde, leverde zij toch belangrijke voordelen op n.l.:

- a. het geallieerde initiatief werd behouden op een moment dat dit verloren dreigde te gaan,
- b. een positie werd verkregen op de flank van de Duitse stelling, die gunstig zou zijn voor volgende acties.

Generaal Eisenhower besluit zijn rapport aan de Chief of Staff met de volgende woorden:

„My decision to concentrate our efforts in this attempt to thrust „into the heart of Germany before the enemy could consolidate his „defenses along the Rhine had resulted in a delay in opening Ant- „werp, and in making the port available as our main supply-base. „I took the full responsibility for this and I believe that the possible „and actual results warranted the calculated risk involved. Had „our force not pushed north and east to hold the line of the Maas „and Waal well north of Antwerp the port itself would have been in „constant danger not only from a blow possibly synchronized with „the later breakthrough in the Eifel but from independent attacks „launched at close range from Holland.”

Bronnen:

- Instructie mat. C and GSC Fort Leavenworth U.S.A.
- Mily Review July 1947
- Report by the Supreme Commander to the Combined Chiefs of Staff on the operations in Europe of the AEF 6 Juni 1944—8 May 1945.

MENINGEN VAN ANDEREN

DE WAARDE VAN HET VOLKSVERZET IN DE MODERNE OORLOG

Naar aanleiding van het artikel in de Militaire Spectator van Juni 1949, van de Kapitein der Infanterie A. Wolting, het volgende:

Ieder verzet, of dit nu militair of niet-militair is, heeft ten doel de vijand afbreuk te doen. Bij iedere verzetsdaad moet de waarde van het nadeel voor de vijand overwogen worden.

Zijn de „kosten” van de verzetsdaad hoger dan het nadeel voor de vijand, dan zal de verzetsdaad — hoe ongaarne ook — achterwege moeten blijven. Het afwegen van de waarde van het nadeel voor de vijand en de „kosten” bepaalt de vorm van het verzet en niets anders.

Heeft het zin om een spoorbrug op te blazen, als hiervoor een geheel dorp wordt uitgemoord en platgebrand? De mentaliteit van de bezetter speelt bij de bepaling van de „kosten” een zeer grote rol. Als diens mentaliteit er niet voor zou terugdeinzen om als zgn. repressaille (zie over de juridische zijde hiervan het Mil. Rechtelijk Tijdschrift No. XIII, aflevering 4 van April 1949) een stad als Amsterdam uit te moorden, dan moet de verzetsdaad toch wel zeer groot nadeel voor de vijand opleveren, om door een daarvoor verantwoordelijk persoon toch te worden uitgevoerd.

Het sterk verminderde verantwoordelijkheidsgevoel bij het uitvoeren van sommige verzetsdaden, heeft ernstige gevolgen gehad.

Juist het zuiver militaire verzet wordt meestal gekenmerkt door een grote mate van verantwoordelijkheid en discipline.

Het vermogen van het verzet wordt bepaald door het product van de mankracht, de bewapening en uitrusting, de geoefendheid en het moreel van de verzetsgroeping.

De machtigste verzetsgroeping is de Militaire Strijd-

macht, gedragen door de volkswil.

Een in mankracht zwak leger met zeer goede uitrusting en uitstekende oefening en hoogstaand moreel, kan de vijand aanmerkelijk meer schade toebrengen, dan een groot leger met een slechte uitrusting, een geringe oefening en een matig moreel. Dit is dus wel het tegenovergestelde van een „Volksleger”.

Een niet-militair actief verzet werkt altijd met kleine middelen, en kan dus meestal slechts geringe schade veroorzaken aan de vijand.

Wat betekent een verbrande fabriek, een verbrande munitie-opslagplaats of een verdwenen vrachtauto ten opzichte van een bombardement bijv. op Hamburg? (In ½ uur tijds 6000 ton bommen, totale schade naar schatting f 8.000.000.000). Of het bombardement van Rotterdam, totale schade naar schatting f 2.000.000.000? Of t.o.v. de totale oorlogsschade die Nederland gedurende de oorlog geleden heeft (f 25.000.000.000)?

In dit verband gezien, kan de één zeer goed zeggen, dat het niet-militair verzet geen effect van enig belang heeft gesorteerd, terwijl een ander zegt, dat het wel effect had.

Het is zeker niet de bedoeling om het niet-militair verzet te bagatelliseren, toch moet men er aan de andere kant op bedacht zijn dit soort verzet niet te overschatten.

Als graadmeter voor de geneigdheid van het volk om op een dergelijk verzet reeds thans voorbereid te worden, moge de belangstelling voor „Steun Wettig Gezag” gelden.

Een niet-militair passief verzet werkt eveneens met kleine middelen, doch heeft het voordeel van de doorgaans veel geringere „kosten” van het verzet. Ook in dit geval ondervindt de vijand schade van de verzetsdaad, maar deze schade is moeilijk te begroten, bijv. het begraven van koper- en tinwerk.

C. SCHEP,
Majoor der Genie.

Bevorder hygiëne in hospitalen, kazernes, forten, barakken en badcellen

door, ter bestrijding van schimmel, algen, aanslag enz. op muren, houtwerk enz. te gebruiken

DE SCHIMMELWERENDE WITKALK „PREVENTIT”

Deense Uitvinding - Nederlands Fabrikaat

DEN HAAG, Ahornstraat 40—42, Tel. 399034

LINDRA CHEMISCHE FABRIEKEN, OVERYEEN, Julianalaan 126, Tel. 10975

KLOMPENFABRIEK „DE GRAAFSCHAP” — DOETINCHEM

GEBR. ROENHORST,

Speciaal adres voor witte en geschilderde klompen

Vraagt steeds Graafschappers. Meermalen bekroond

LEVERING AAN KON. LANDMACHT EN MARINE